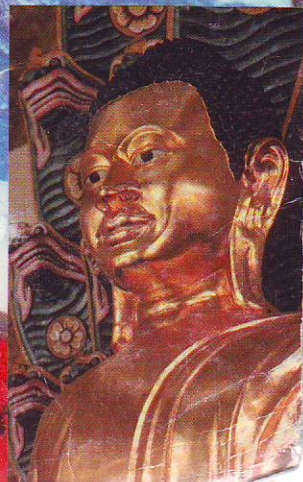
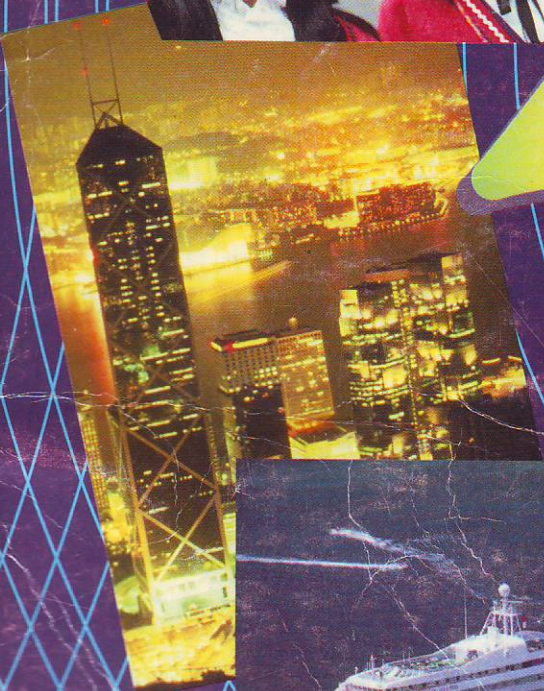
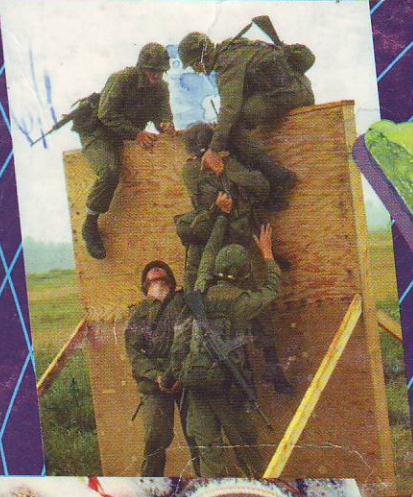

PASAULIO ATLASAS

XKL.

Pasaulio atlasas X klasei

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos rekomenduota
Registracijos Nr. 1 (1996 07 11)

Leidėjas:	Kartografijos firma "Briedis"
Vyriausiasis redaktorius:	Edvardas Baleišis
Redaktorius:	Skirmantas Ramoška
	Vytautas Butkus
Kartografai:	Mindaugas Baltrušaitis
	Remigijus Martinavičius
	Dainius Zemlevičius
Maketavo:	Ramūnas Gedutis
Viršelio autorius:	Darius Žukas

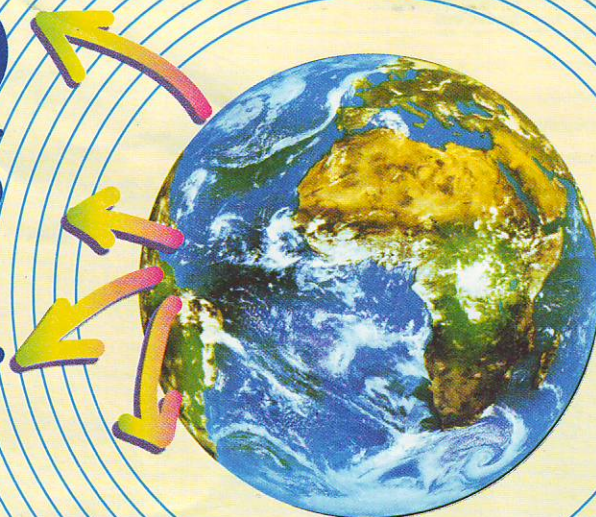
Atlase panaudotos skaidrės iš *Corel Stock Photo Library*

© Kartografijos firma "Briedis"
SL 599, 1996 m., ISBN 9986-508-40-1
Spausdino AB "Spindulys", tiražas 18 000, užsakymo nr. 1164

PASAULIO ATLASAS

X kl.

Pasaulis

Gamtinis žemėlapis	2-3
Politinis žemėlapis. Politinės ir ekonominės sąjungos	4-5
Natūralusis prieaugis. Rasės	6
Kalbos	7
Gyventojų tankumas	8
Urbanizacija. Neraštingumas	9
Religijos. Bendrasis nacionalinis produktas	10
Ūkis	11
Nafta. Gamtinės dujos. Elektros energija	12
Plienas. Automobilai. Sieros rūgštis	13
Cementas. Medvilnės verpalai. Popierius ir kartonas	14
Geležinkeliai. Automobilų keliai. Vandens keliai	15
Vandens užterštumas. Dykumėjimas ir miškų kirtimas. Rūgštūs lietūs	16

Europa

Politinis žemėlapis	17
Kalbos. Gyventojų tankumas	18
Ūkis	19
Naudingosios iškasenos. Migracijos (nuo 1944 m.)	20
Baltijos šalių ūkis	21
Vokietijos ūkis	22
Didžiosios Britanijos ūkis	23
Prancūzijos ūkis	24
NVS ūkis	25

Azija

Ūkis	26
Naudingosios iškasenos. Japonijos ūkis	27

Šiaurės Amerika

Ūkis. Naudingosios iškasenos	28
JAV ir Kanados ūkis	29

Pietų Amerika

Ūkis. Naudingosios iškasenos	30
------------------------------------	----

Afrika

Ūkis. Naudingosios iškasenos	31
------------------------------------	----

Australija

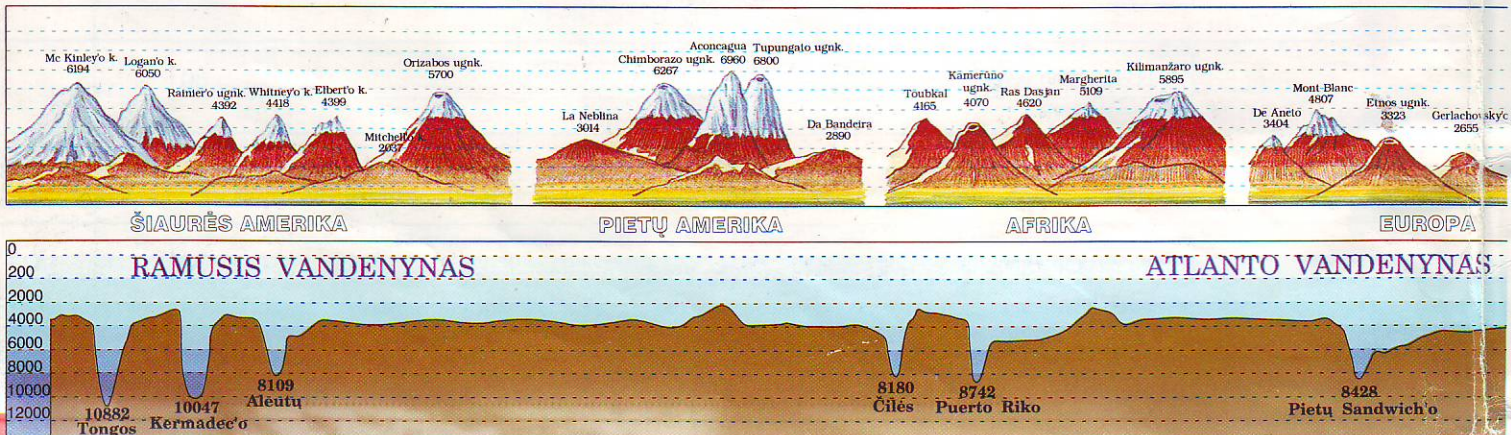
Ūkis. Naudingosios iškasenos	32
------------------------------------	----

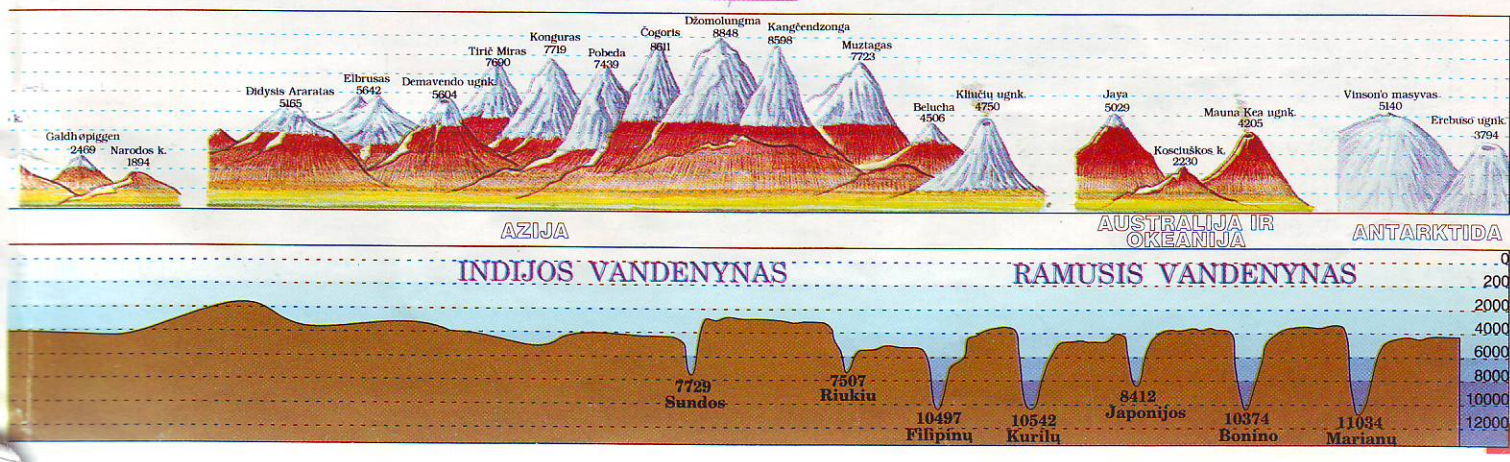
Vietovardžių tarimas	33
----------------------------	----

Statistika	34-35
------------------	-------

Valstybių vėliavos	36
--------------------------	----

Gamtinis žemėlapis
M 1 : 86 000 000

Politinis žemėlapis

M 1 : 86 000 000

Sutartiniai ženklai

- Paryžius
- Bombėjus
- Valstybių sienos
- Kanalai

Valstybių santrumpos

Austr.	-	Australija
Braz.	-	Brazilija
Dan.	-	Danija
D. Brit.	-	Didžioji Britanija
Ekvad.	-	Ekvadoras
Ind.	-	Indija
Isp.	-	Ispanija
Jap.	-	Japonija
Jem.	-	Jemenas
Meks.	-	Meksika
N. Zel.	-	Naujoji Zelandija
Port.	-	Portugalija
Pranc.	-	Prancūzija
Rus.	-	Rusija

Valstybės žemėlapyje pažymėtos skaičiais (skliaustuose - sostinės)

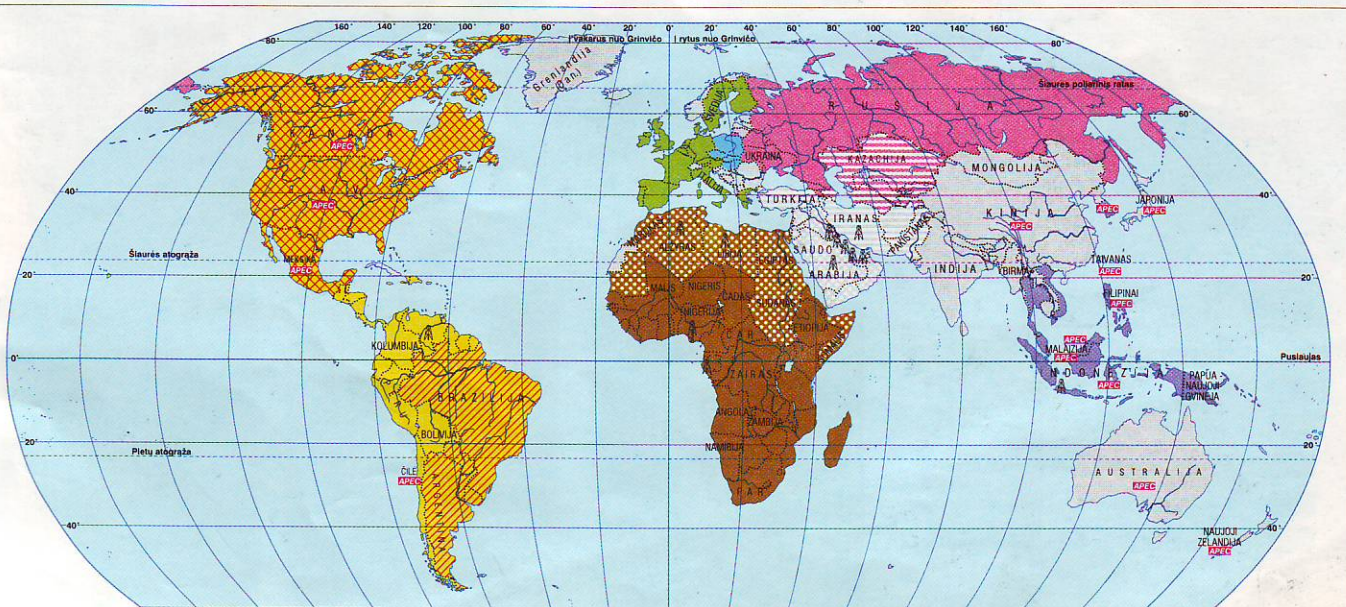
1. Izraelis
2. Jordanija (Amanas)
3. Kuveitas (Kuveitas)
4. Bahreinas (Manama)
5. Kataras (Doha)
6. Jungtiniai Arabų Emyratai
7. Bangladešas
8. Brunejus (Bandar Seri Begavanas)
9. Gambija (Banžulas)
10. Bisau Gvinėja (Bisau)
11. Siera Leonė
12. Burkina Faso
13. Togas (Lomė)
14. Beninas (Porto Novo)
15. Pusiaujo Gvinėja (Malabo)
16. Ruanda (Kigalis)
17. Burundis (Bužumbura)
18. Malavis
19. Svazilandas (Mbabane)
20. Salvadoras (San Salvadoras)
21. Sent Kristoferis ir Nevis (Basteras)
22. Antigva ir Barbuda (Sent Džonsas)
23. Sent Lusija (Kastris)
24. Sent Vinsentas ir Grenadinai (Kingstausas)

Politinės ir ekonominės sąjungos

M 1 : 200 000 000

Sutartiniai ženklai

- Amerikos valstybių organizacija, įkurta 1948 m. (OAS - Organization of American States)
- Nepriklausomų Valstybių Sandrauga, įkurta 1991 m. (SNG - Содружество Независимых Государств)
- Arabų valstybių lyga, įkurta 1948 m. (League of Arab States)
- Afrikos vienybės organizacija, įkurta 1963 m. (OAU - Organization of African Unity)
- Šiaurės Amerikos laisvos prekybos sutartis, įkurta 1989 m. (NAFTA - North American Free Trade Agreement)
- Pietų bendroji rinka, įkurta 1991 m. (MERCOSUR - Mercado Comun Sur)
- Europos Sąjunga, įkurta 1995 m. (EU - European Union)
- Centrinės Europos laisvos prekybos sutartis, įkurta 1993 m. (CEFTA - Central European Free Trade Agreement)
- Pietryčių Azijos tautų asociacija, įkurta 1967 m. (ASEAN - Association of Southeast Asian Nations)
- Ekonominės kooperacijos organizacija, įkurta 1985 m., išplėta 1992 m. (OEC - Organization of Economic Cooperation)
- Naftą eksportuojančių šalių organizacija, įkurta 1960 m. (OPEC - Organization of Petroleum Exporting Countries)
- Azijos - Ramiojo vandenyno ekonominio bendradarbiavimo organizacija, įkurta 1989 m. (APEC - Asia-Pacific Economic Cooperation)
- Šalys, nepriklausančios minėtiems blokams

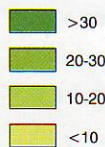
Natūralusis prieaugis

M 1 : 190 000 000

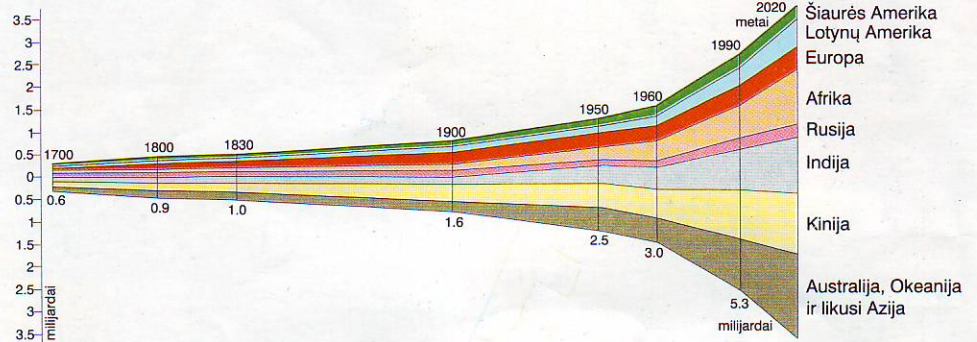

Sutartiniai ženklai

Natūralusis gyventojų prieaugis
vidutiniškai per metus
1000-čiui žmonių

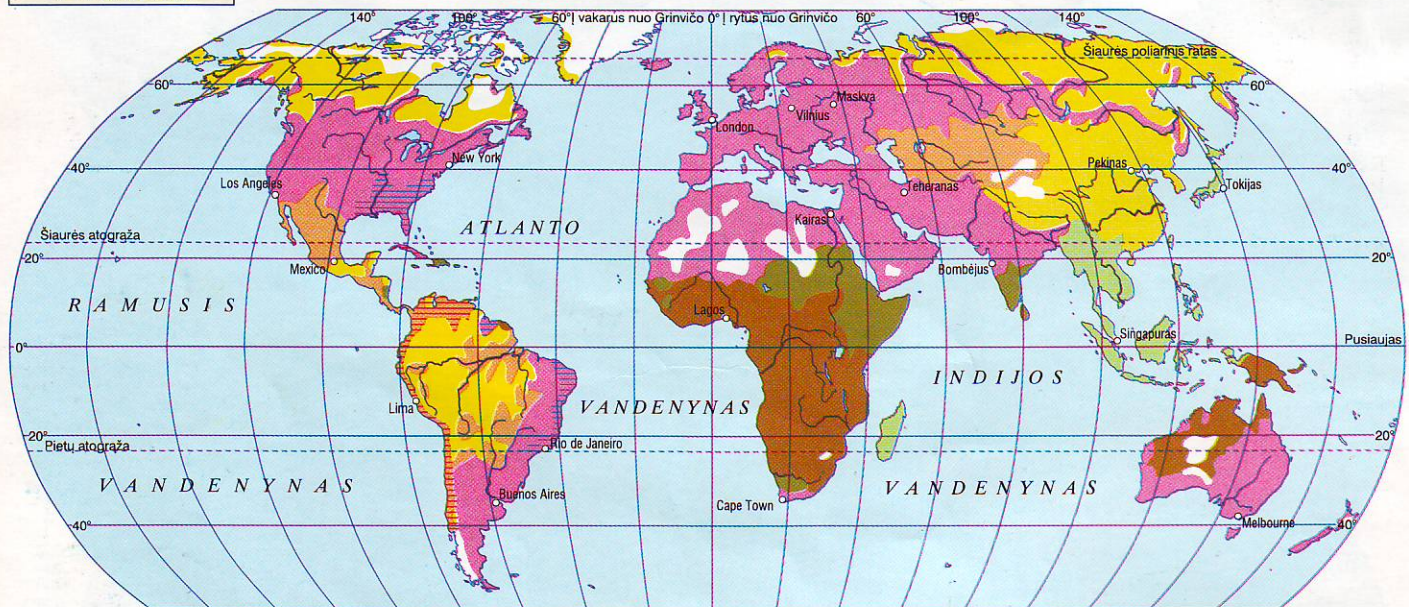

Pasaulio gyventojų skaičiaus augimas 1700 - 2020 metais

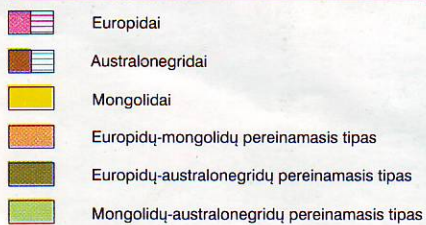

Rasės

M 1 : 190 000 000

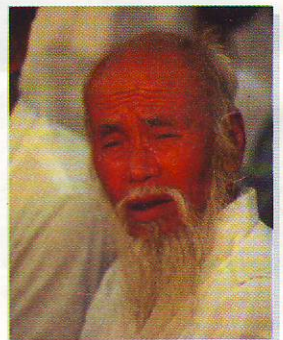
Sutartiniai ženklai

Šveicarė

Jauna liberijetė

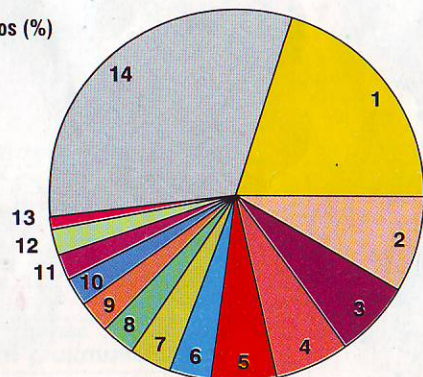
Senelis (Pietų Korėja)

Kalbos

M 1 : 25 000 000

Pagrindinės pasaulio kalbos (%)

1	Kinų	20.20
2	Anglų	8.30
3	Hindi	6.80
2	Ispanų	6.50
5	Rusų	5.40
6	Arabų	3.70
7	Bengalų	3.50
8	Portugalų	3.20
9	Malajų	2.70
10	Japonų	2.40
11	Prancūzų	2.30
12	Vokiečių	2.20
13	Italų	1.20
14	Kitos (Lietuvių)	31.60 (0.06)

Sutartiniai ženklai

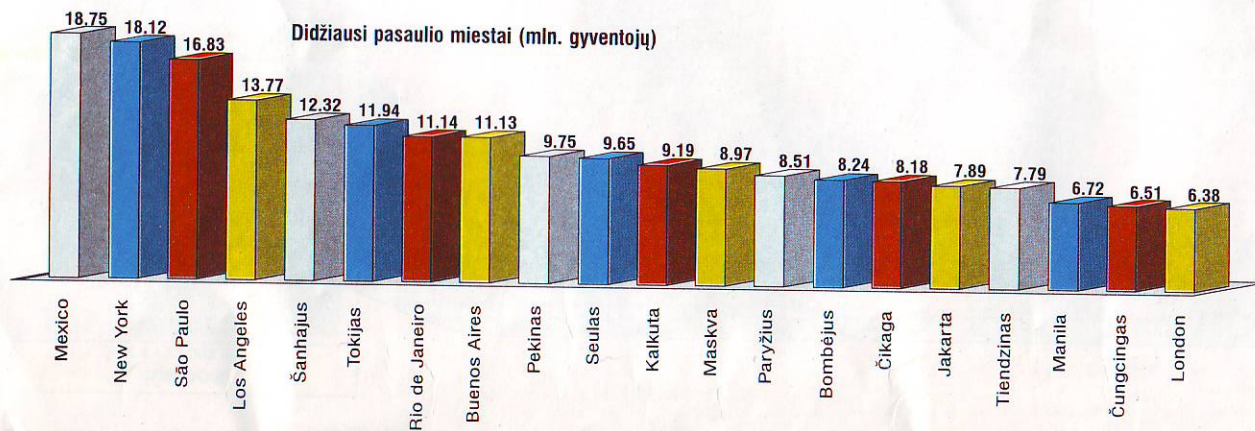
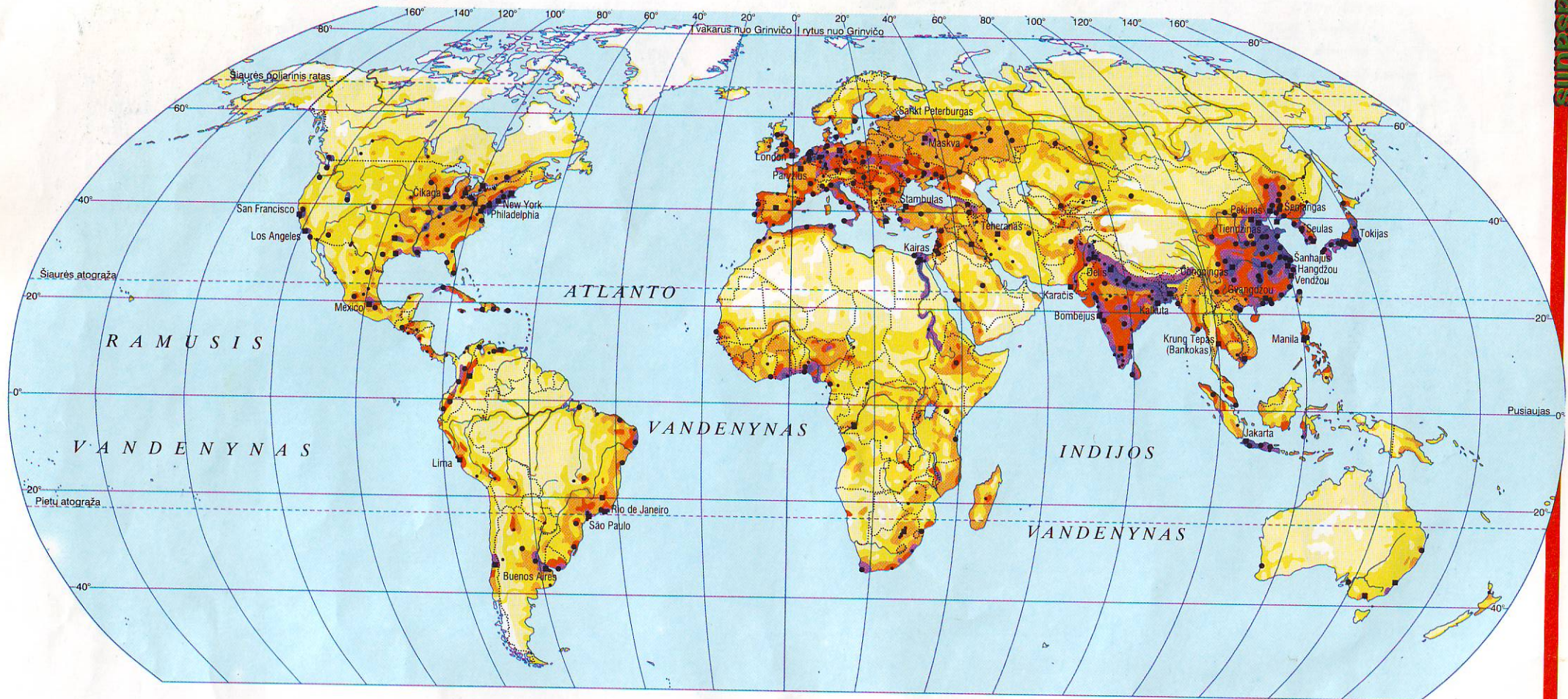
Tautų kalbų grupės

Indoeuropiečių šeima

- Baltų
- Germanų
- Keltų
- Romanų
- Slavų
- Albanų
- Graikų
- Iranėnų
- Armėnų

- Indų
- Semitų-hamitų šeima
- Kaukazo šeima ir baskai
- Dravidų šeima
- Uralo šeima
- Finų-ugrų
- Samojėdų
- Altajaus šeima
- Tiurkų
- Mongolų
- Tungusų-mandžurų
- Korėjiečių
- Japonų

- Paleoazijiečių šeima
- Eskimų-aleutų šeima
- Sudano kalbos
- Bantu kalbos
- Koisano šeima
- Kinų-tibetiečių šeima
- Tajų šeima
- Austroazijos šeima
- Austronezijos šeima
- Andamanai
- Papuasai
- Australijos aborigenai
- Amerikos indėnai

Sutartiniai ženklai

-----	Valstybių sienos		Negyvenamos teritorijos
•	Miestai (mln. gyv.):		Mažiau negu 1
•	0.5 - 1		1 - 10
•	1 - 3		10 - 50
•	3 - 5		50 - 100
■	Paryžius		100 - 200
	Daugiau kaip 5		Daugiau kaip 200

Urbanizacija

M 1 : 190 000 000

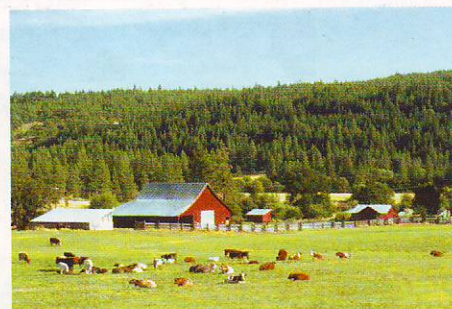

Sutartiniai ženklai

Miesto ir šalies gyventojų skaičiaus santykis (%)

Sydney'o vaizdas iš Centrepoint'o bokšto (Australija)

Ferma (JAV)

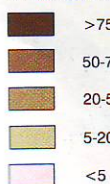
Neraštingumas

M 1 : 190 000 000

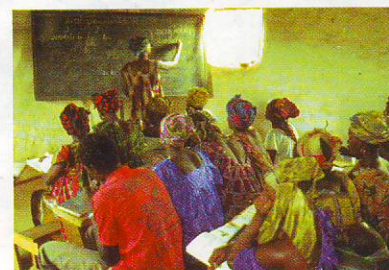
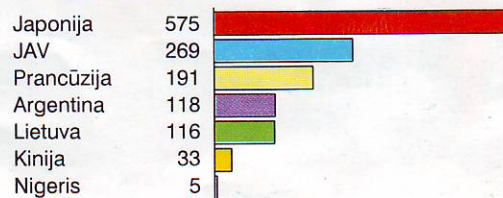

Sutartiniai ženklai

Neraštingų ir raštingų šalies gyventojų santykis (%)

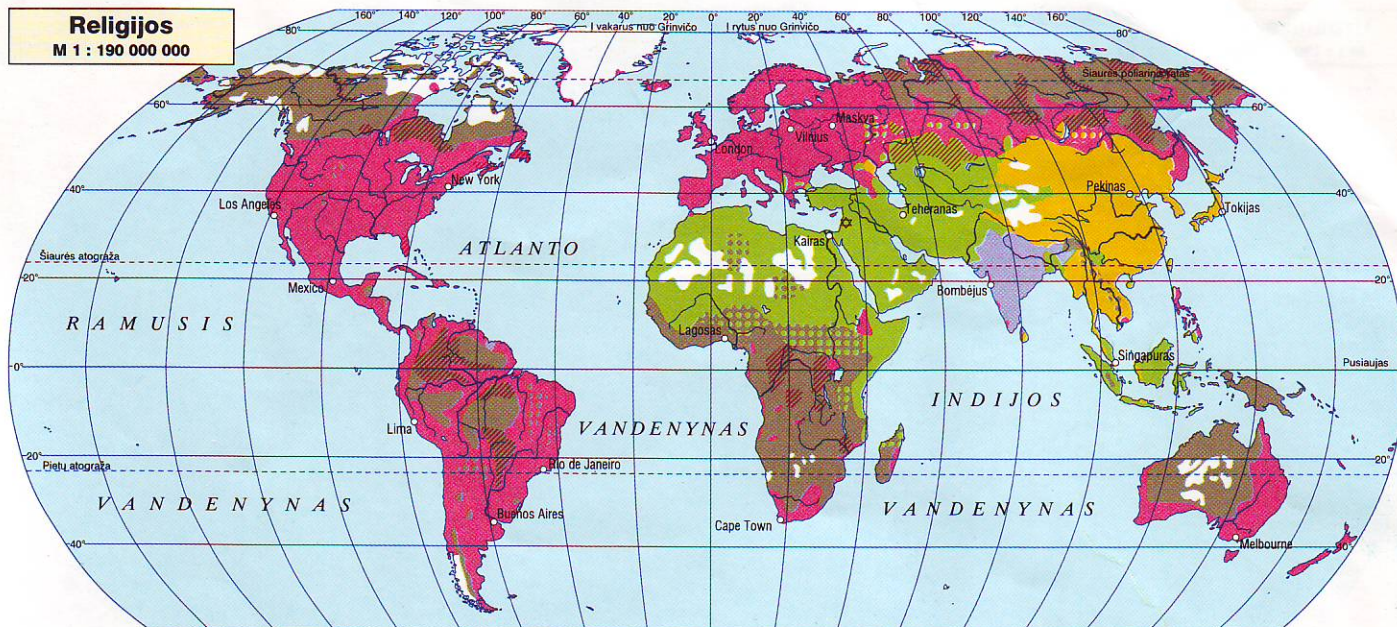
Dienraščių tiražas (vnt./tūkst. gyventojų)

Kaimo mokykla (Malis)

Religijos

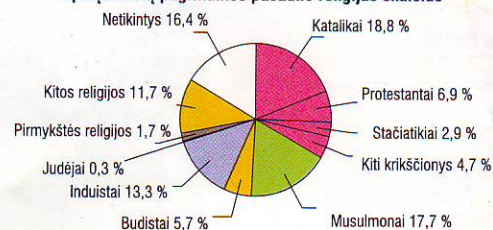
M 1 : 190 000 000

Sutartiniai ženklai

	Krikščionys		Judėjai
	Musulmonai		Pirmykštės religijos
	Budistai		Negyvenamos teritorijos
	Induistai		

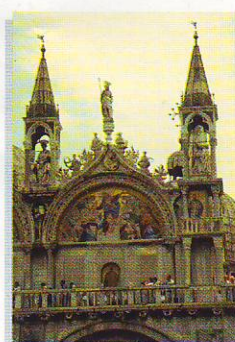
Išpažįstančių pagrindines pasaulio religijas skaičius

Pravoslavų Šv. Sergijaus vienuolynas Zagorske (Rusija)

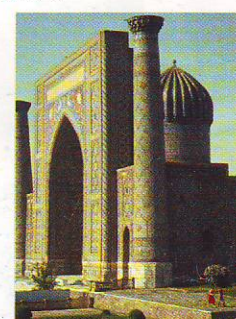
Protestantų bažnyčia Gotland'o saloje (Švedija)

Šv. Morkaus katedra Venecijoje (Italija)

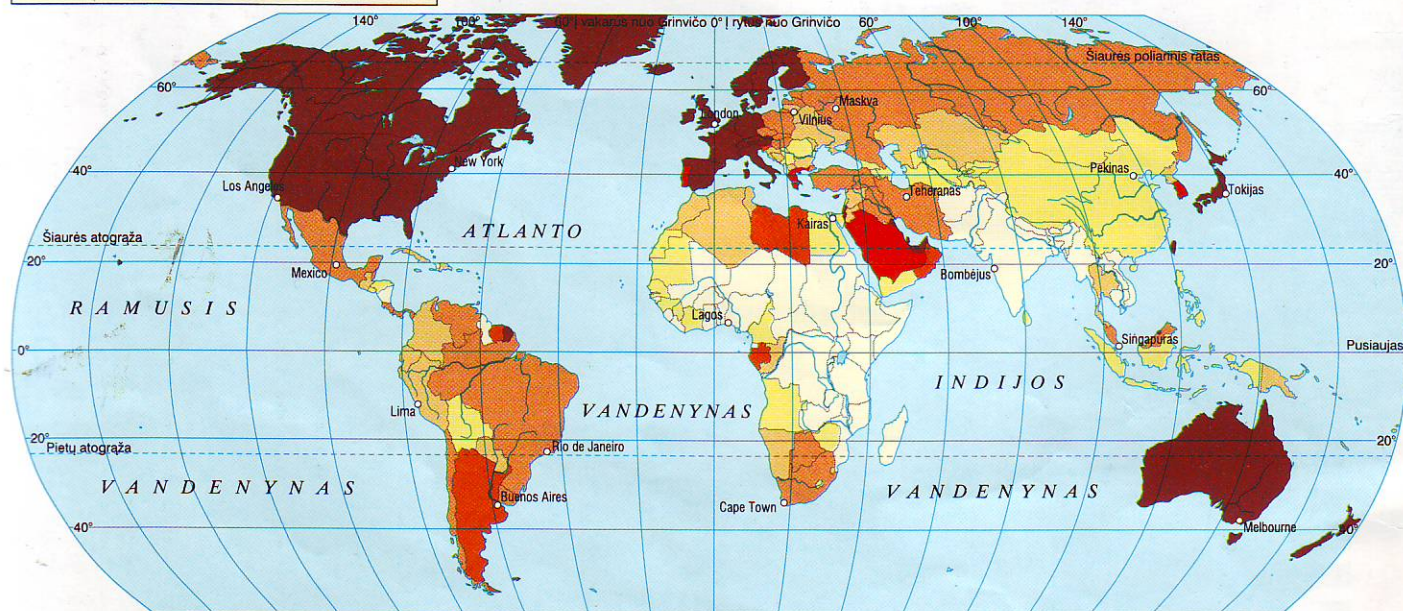
Budistų šventykla (Kinija)

Mečetė Samarkande (Uzbekija)

Bendrasis nacionalinis produktas

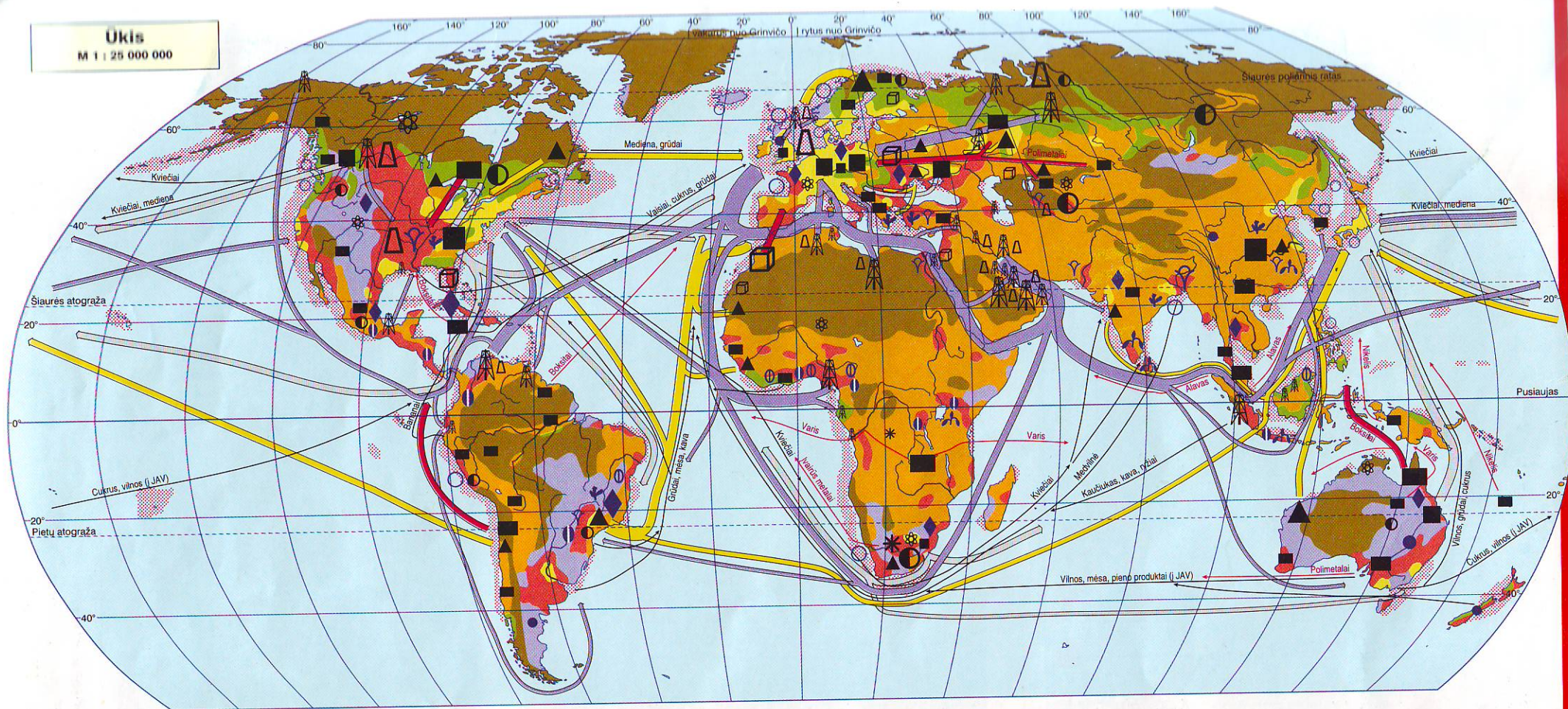
M 1 : 190 000 000

Sutartiniai ženklai

Bendrojo nacionalinio produkto dalis vienam gyventojui (JAV doleriais)

	> 10 000		7 000-10 000		4 000-7 000		2 000-4 000		1 000-2 000		< 500
--	----------	--	--------------	--	-------------	--	-------------	--	-------------	--	-------

Sutartiniai ženklai

Ūkinis rajonavimas

- Pramonės rajonai
- Intensyvios augalininkystės rajonai
- Ekstensyvios gyvulininkystės rajonai
- Augalininkystės ir gyvulininkystės rajonai
- Miškininkystės rajonai
- Nenaudojamos žemės
- Pagrindiniai žvejybos rajonai

Eksportuojami produktai

- Energetiniai ištekliai**
- Nafta
 - Gamtinės dujos, suskystintos dujos
 - Akmens anglis, koksas
 - Urano rūda, uranas
- Mineraliniai ištekliai**
- Geležies rūda
 - Spalvotieji metalai
 - Brangieji metalai
 - Brangakmeniai
 - Valgomoji, kalio druskos ir fosfatai

Žemės ūkio produktai

- Kava
- Kakava
- Arbata
- Tabakas
- Medvilnė
- Vilnos
- Cukrus
- Žuvis ir žuvies produktai

Pagrindinės gabenimo kryptys

- Nafta
- Akmens anglis
- Geležies rūda
- Kiti mineralai
- Žemės ūkio produktai
- Pervežimų apimtys

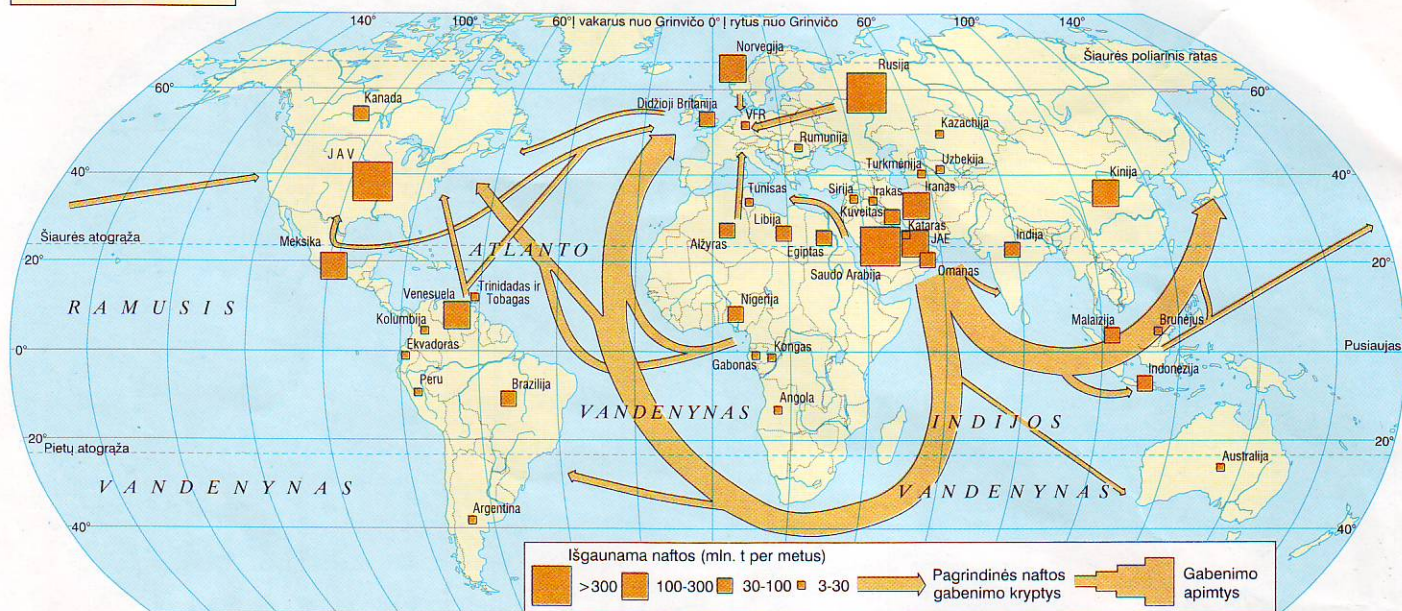
Eksporto dydis

(priklausomai nuo ženklų dydžio)

- daugiau kaip 2,5 mlrd. USD
- daugiau kaip 0,5 mlrd. USD
- daugiau kaip 0,1 mlrd. USD

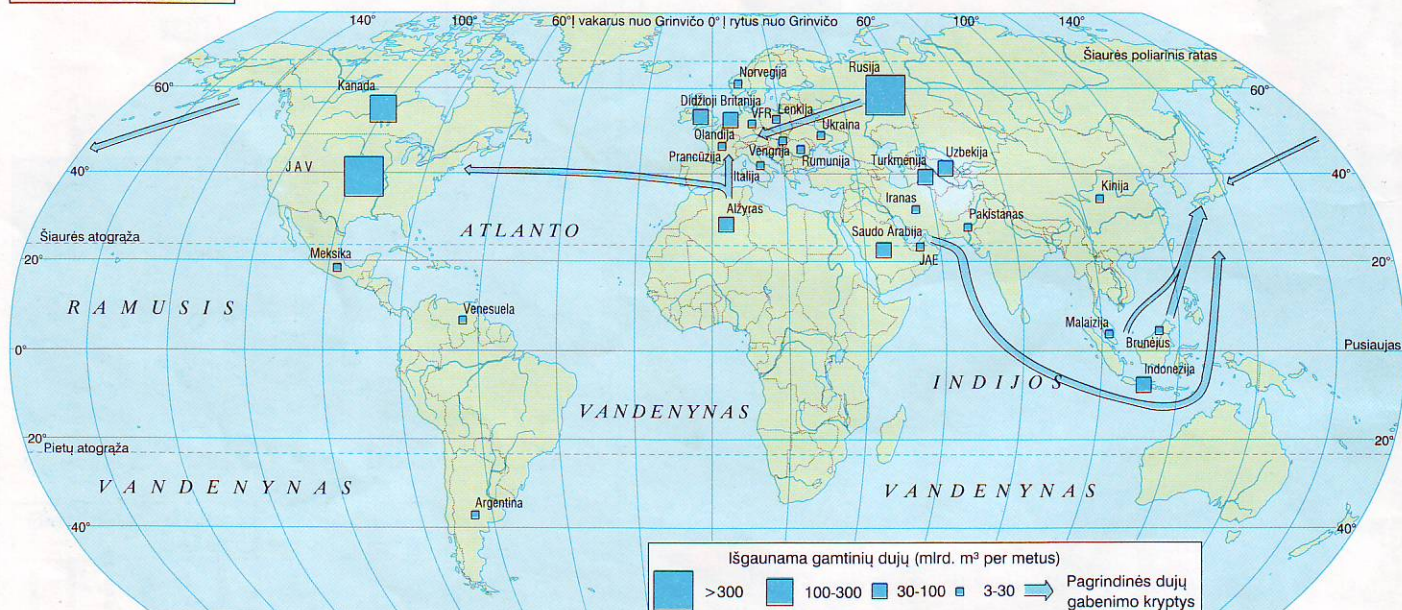
Nafta

M 1 : 190 000 000

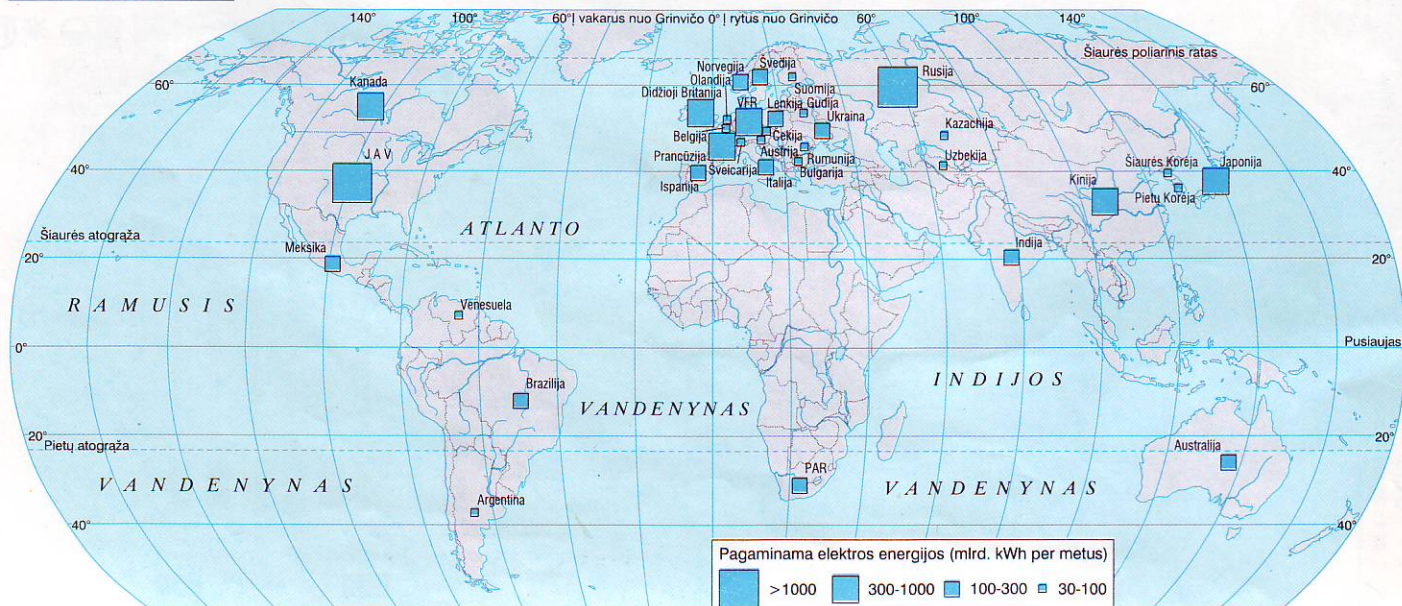
Gamtinės dujos

M 1 : 190 000 000

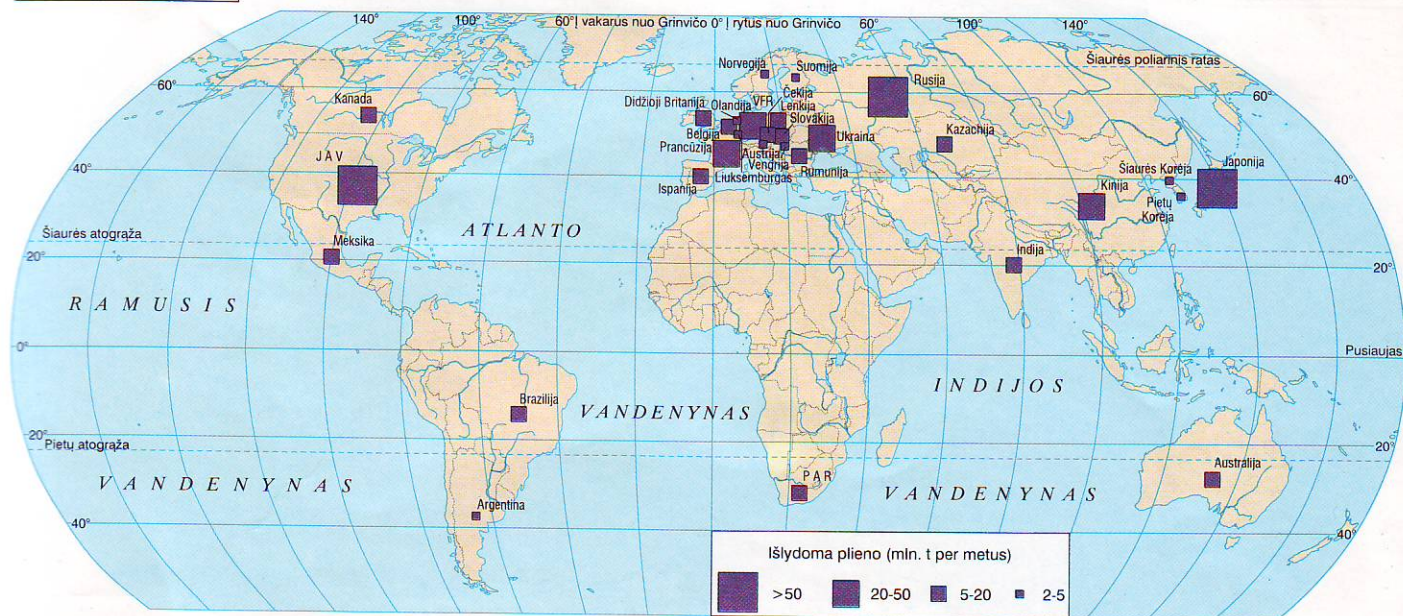
Elektros energija

M 1 : 190 000 000

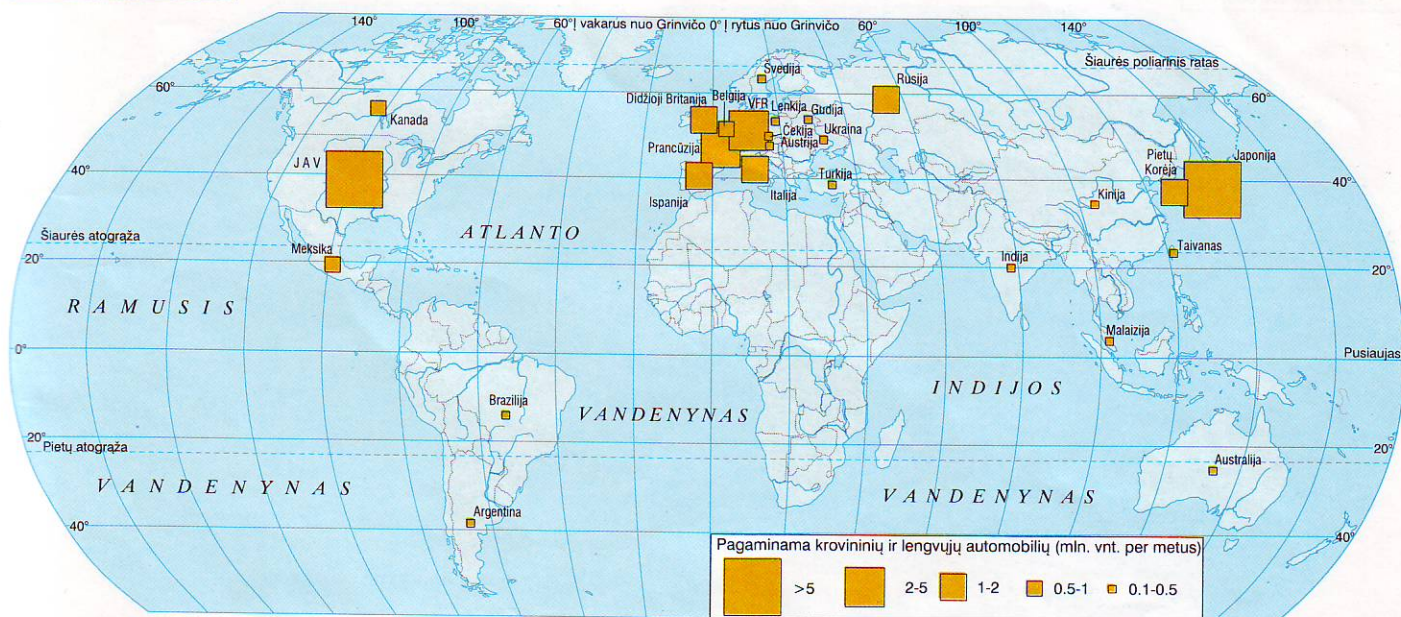
Plienas

M 1 : 190 000 000

Automobiliai

M 1 : 190 000 000

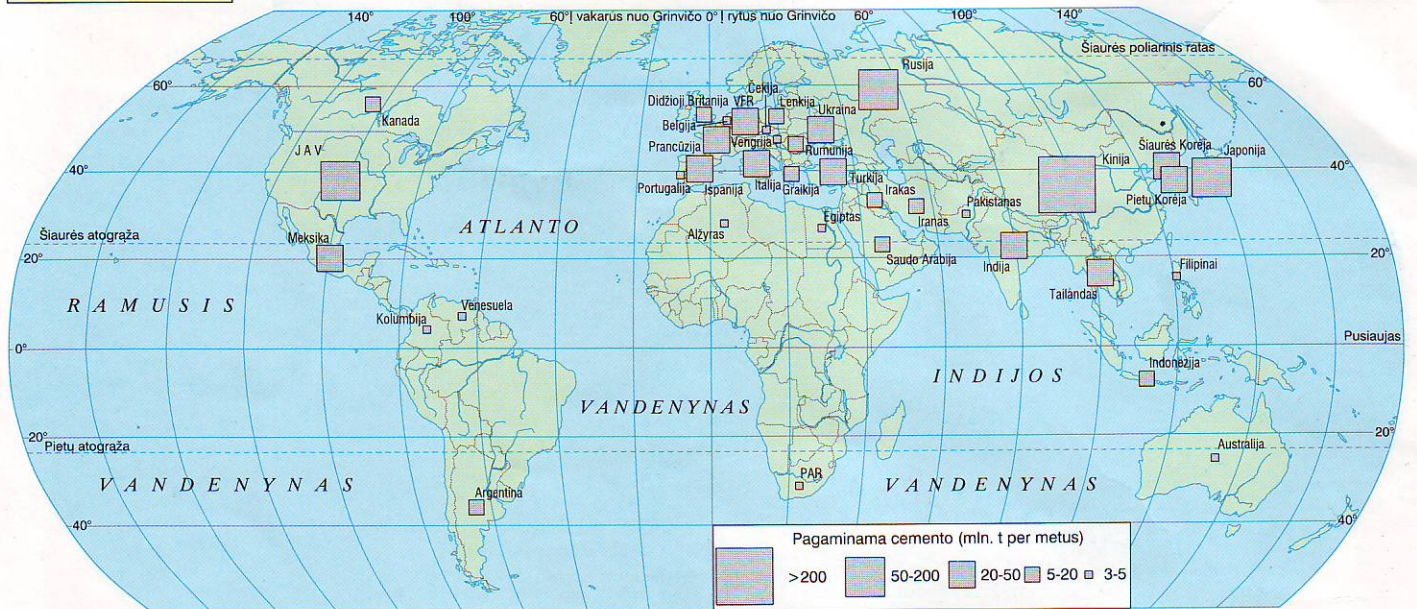
Sieros rūgštis

M 1 : 190 000 000

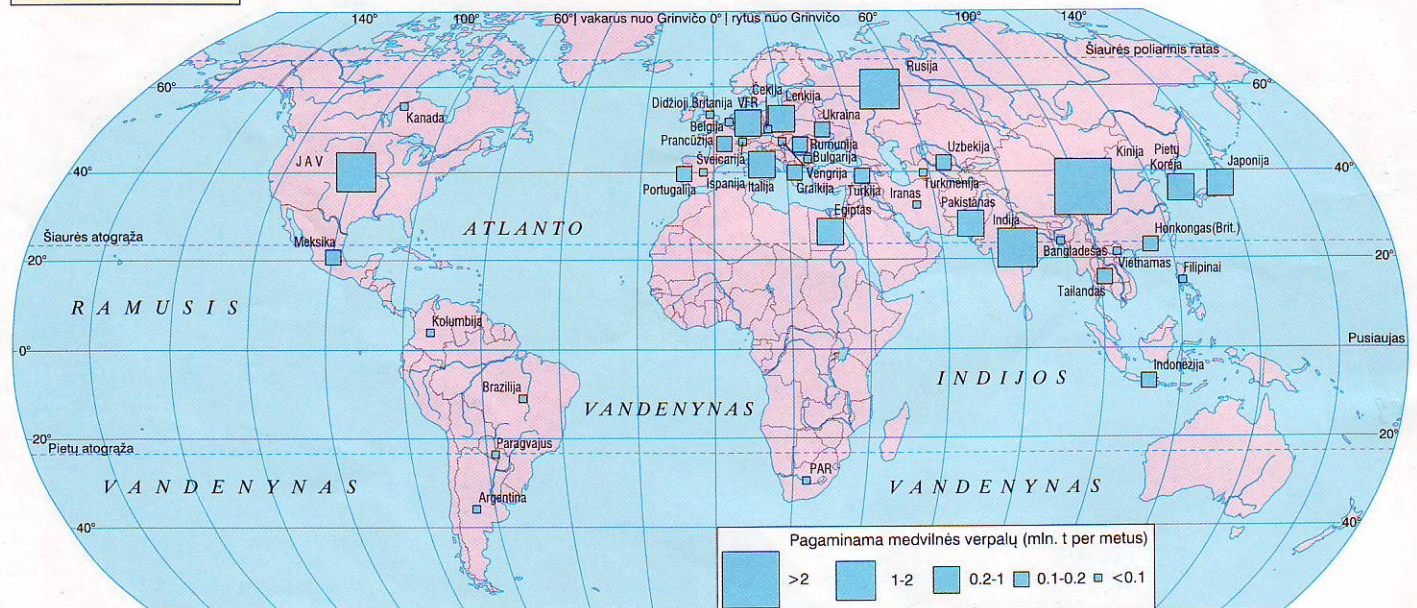
Cementas

M 1 : 190 000 000

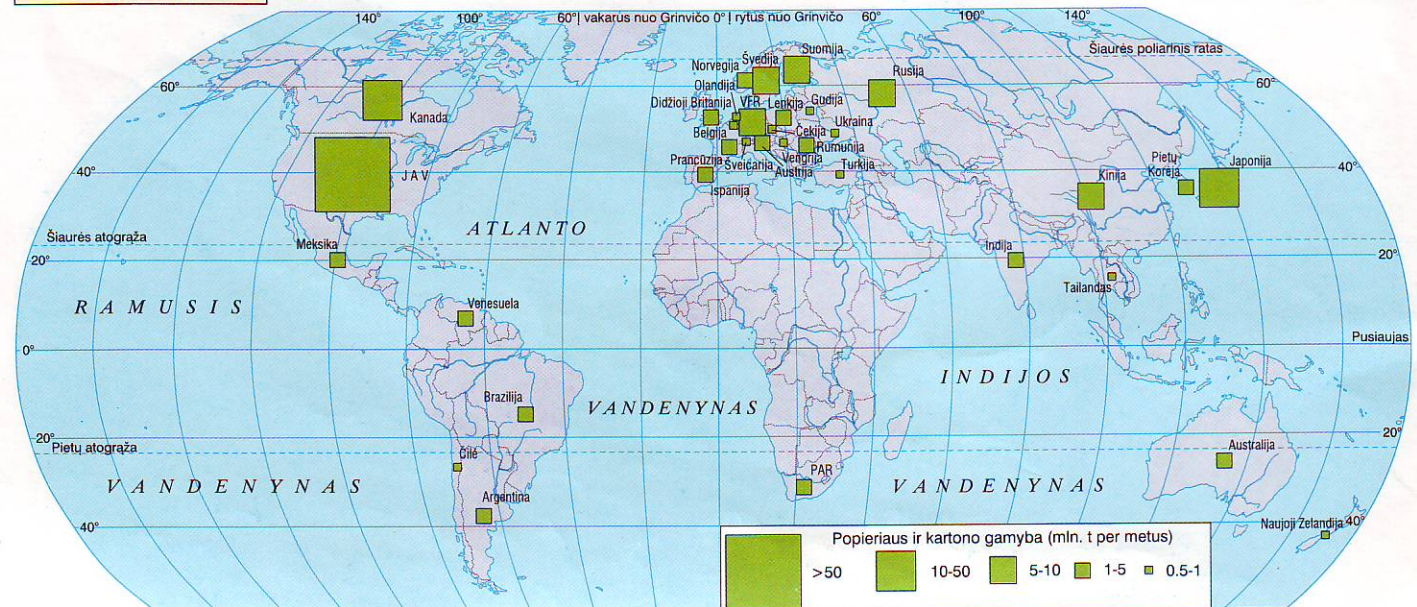
Medvilnės verpalai

M 1 : 190 000 000

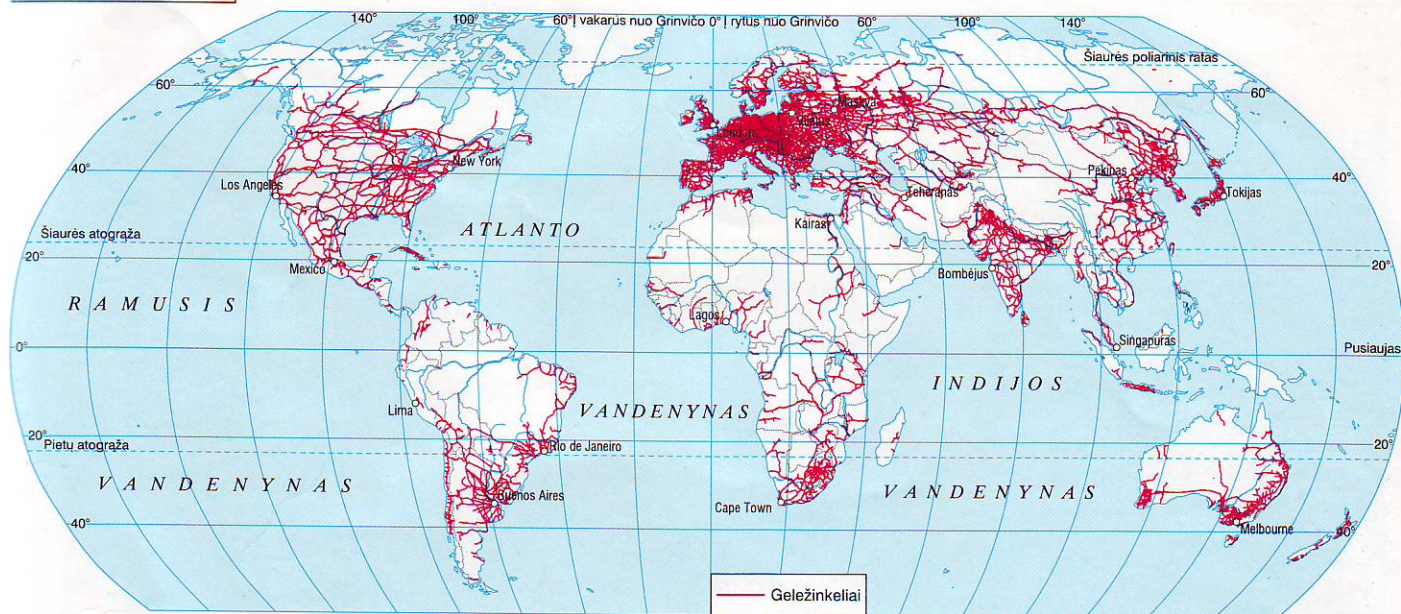
Popierius ir kartonas

M 1 : 190 000 000

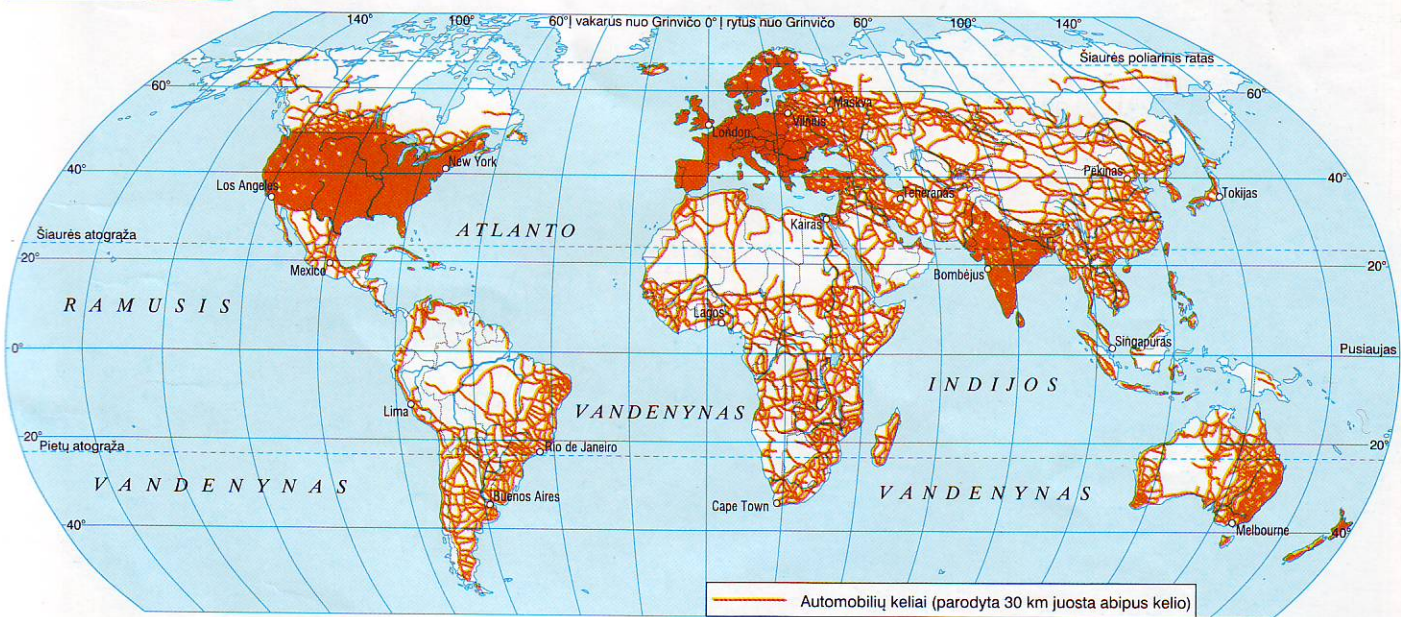
Geležinkeliai

M 1 : 190 000 000

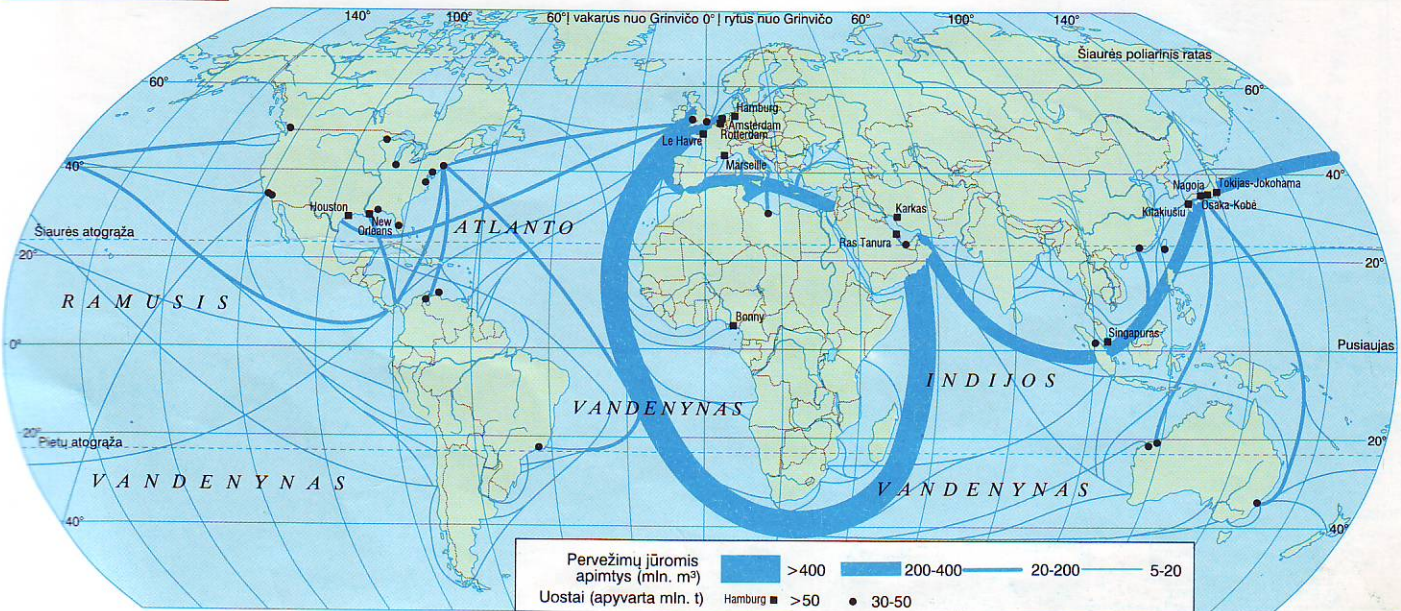
Automobilių keliai

M 1 : 190 000 000

Vandens keliai

M 1 : 190 000 000

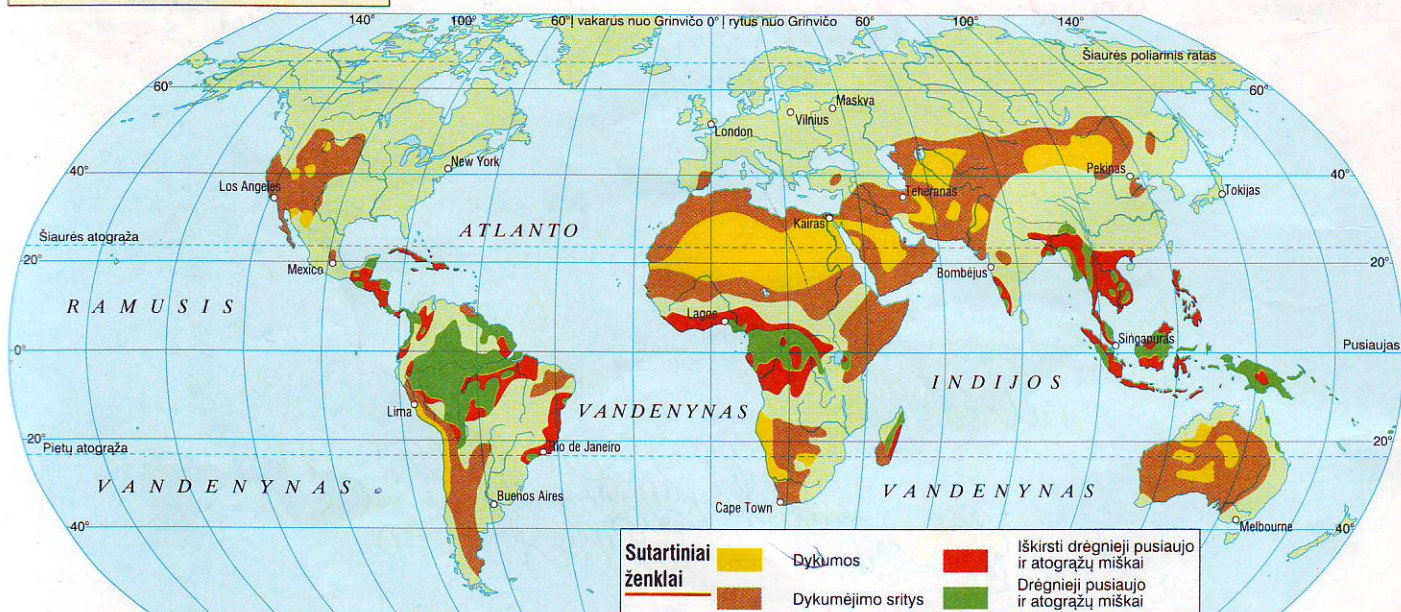
Vandens užterštumas

M 1 : 190 000 000

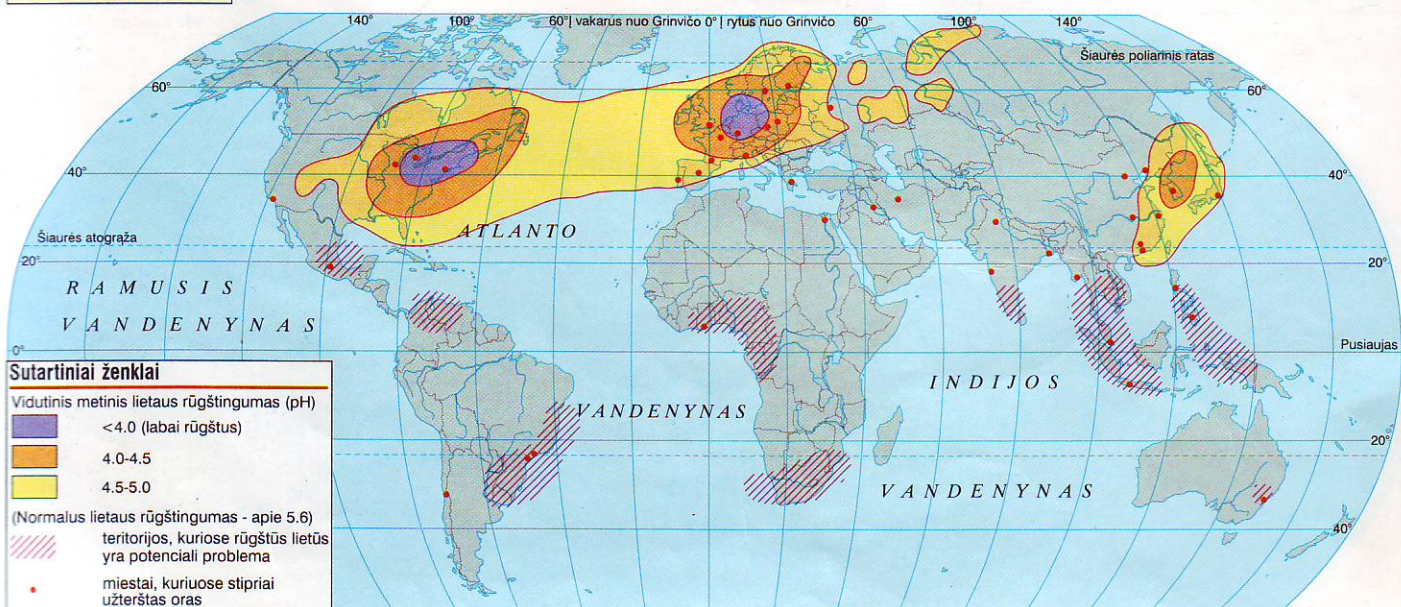
Dykumėjimas ir miškų kirtimas

M 1 : 190 000 000

Rūgštūs lietūs

M 1 : 190 000 000

Kalbos

M 1 : 24 000 000

Sutartiniai ženklai

Tautų kalbų grupės

Indoeuropiečių šeima

- Baltų
- Germanų
- Romanų
- Slavų
- Graičių
- Albanų
- Keltų
- Armėnų
- Iranėnų

Uralo šeima

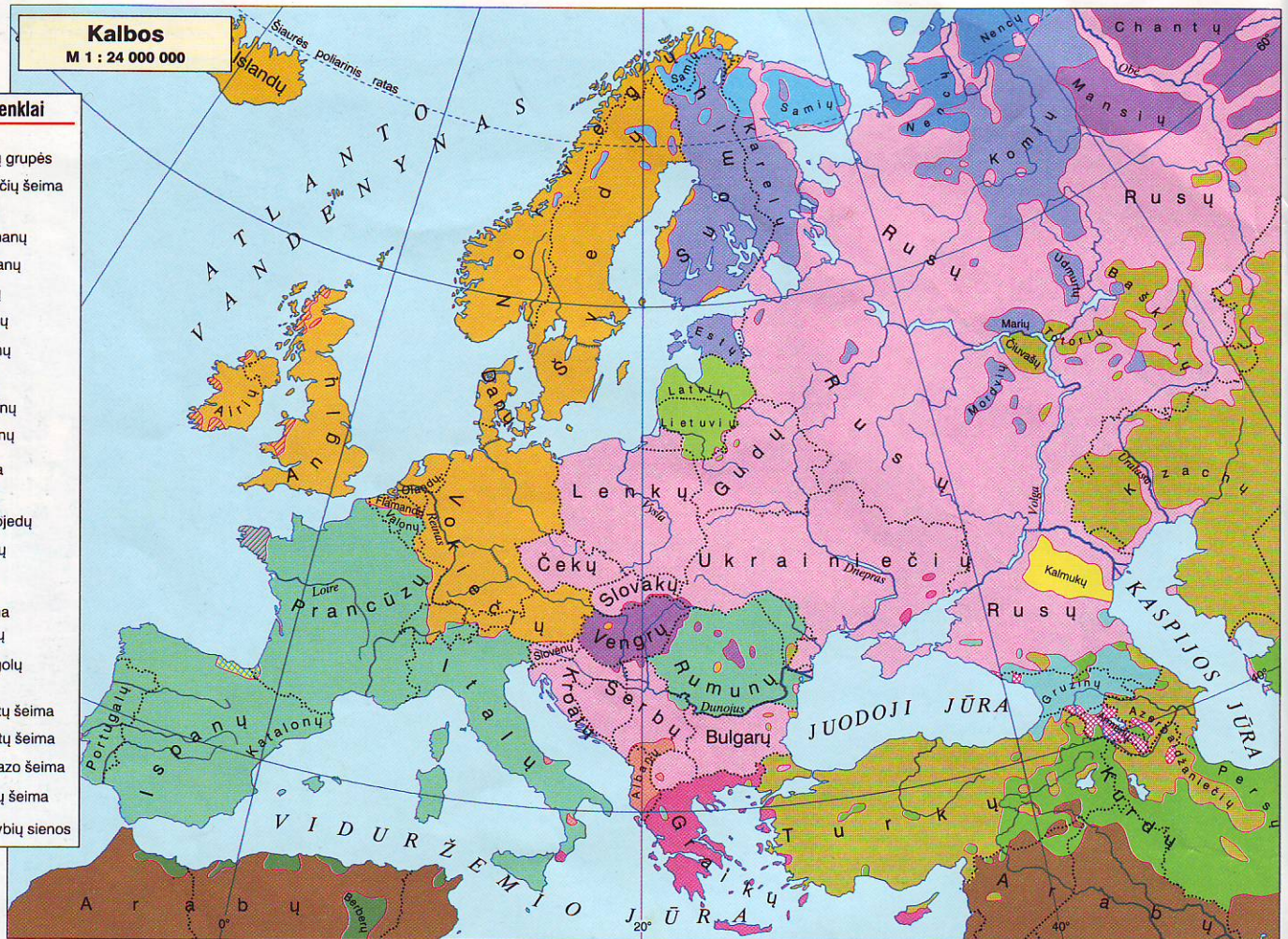
- Finų
- Samojėdų
- Samių
- Ugrų

Altajaus šeima

- Tiurkų
- Mongolų

- Semitų šeima
- Hamitų šeima
- Kaukazo šeima
- Baskų šeima

Valstybių sienos

Gyventojų tankumas

M 1 : 24 000 000

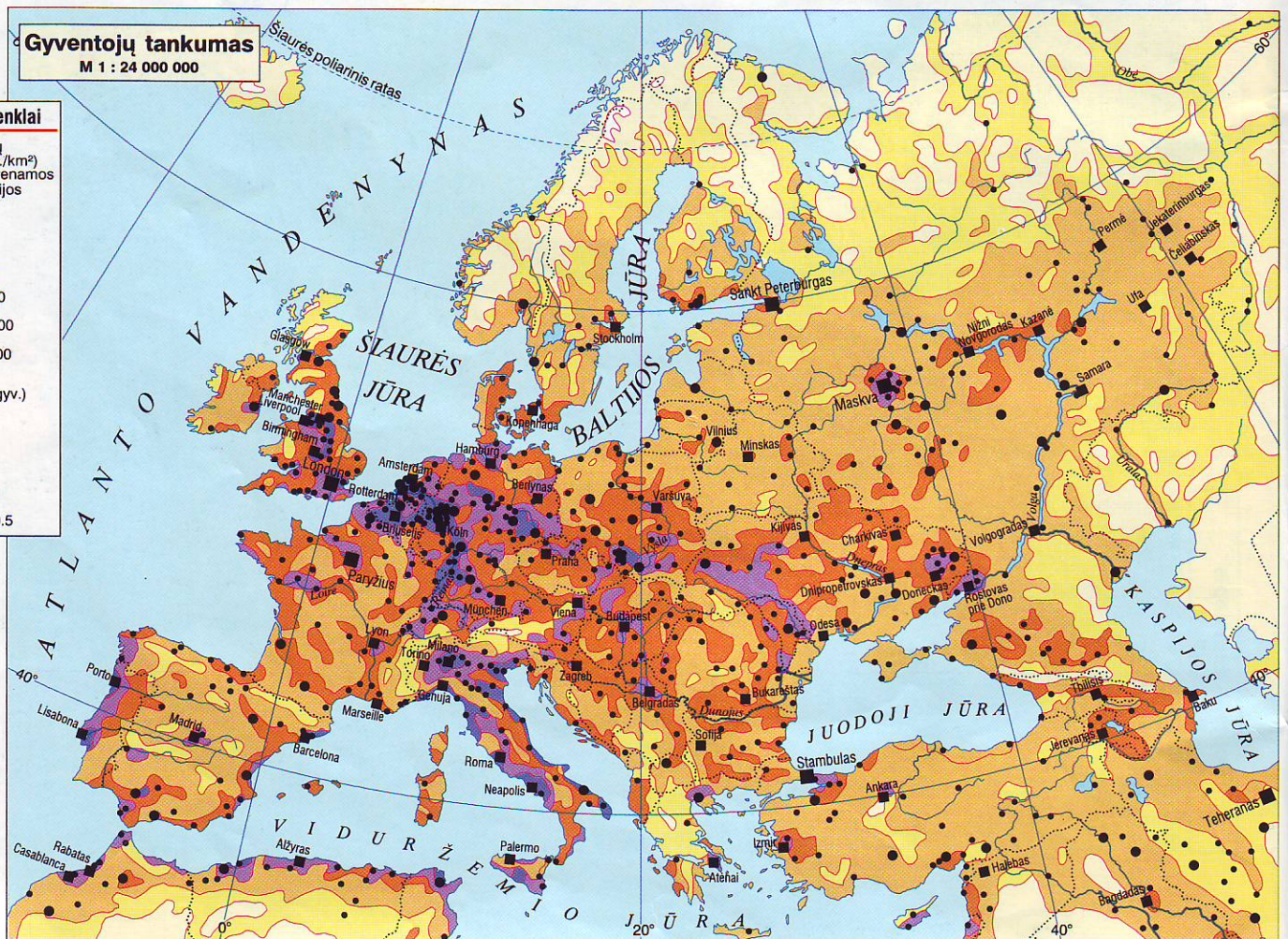
Sutartiniai ženklai

Gyventojų tankumas (žm./km²)

- negyvenamos teritorijos
- iki 1
- 1-10
- 10-50
- 50-100
- 100-200
- virš 200

Miestai (mln. gyv.)

- Paryžius
- iki 5
- Milano
- 1-5
- 0.5-1
- 0.1-0.5

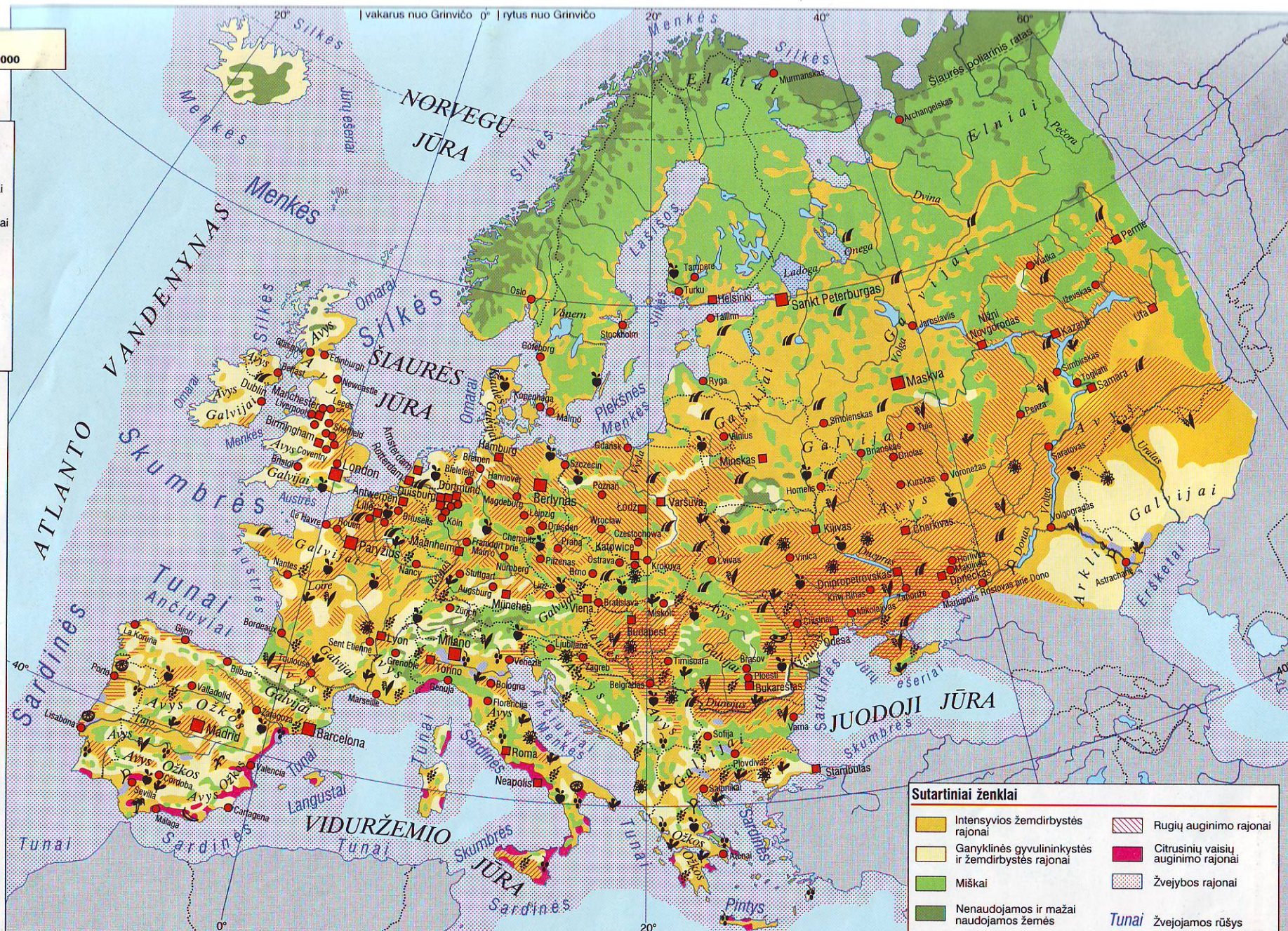

Ukis

M 1 : 24 000 000

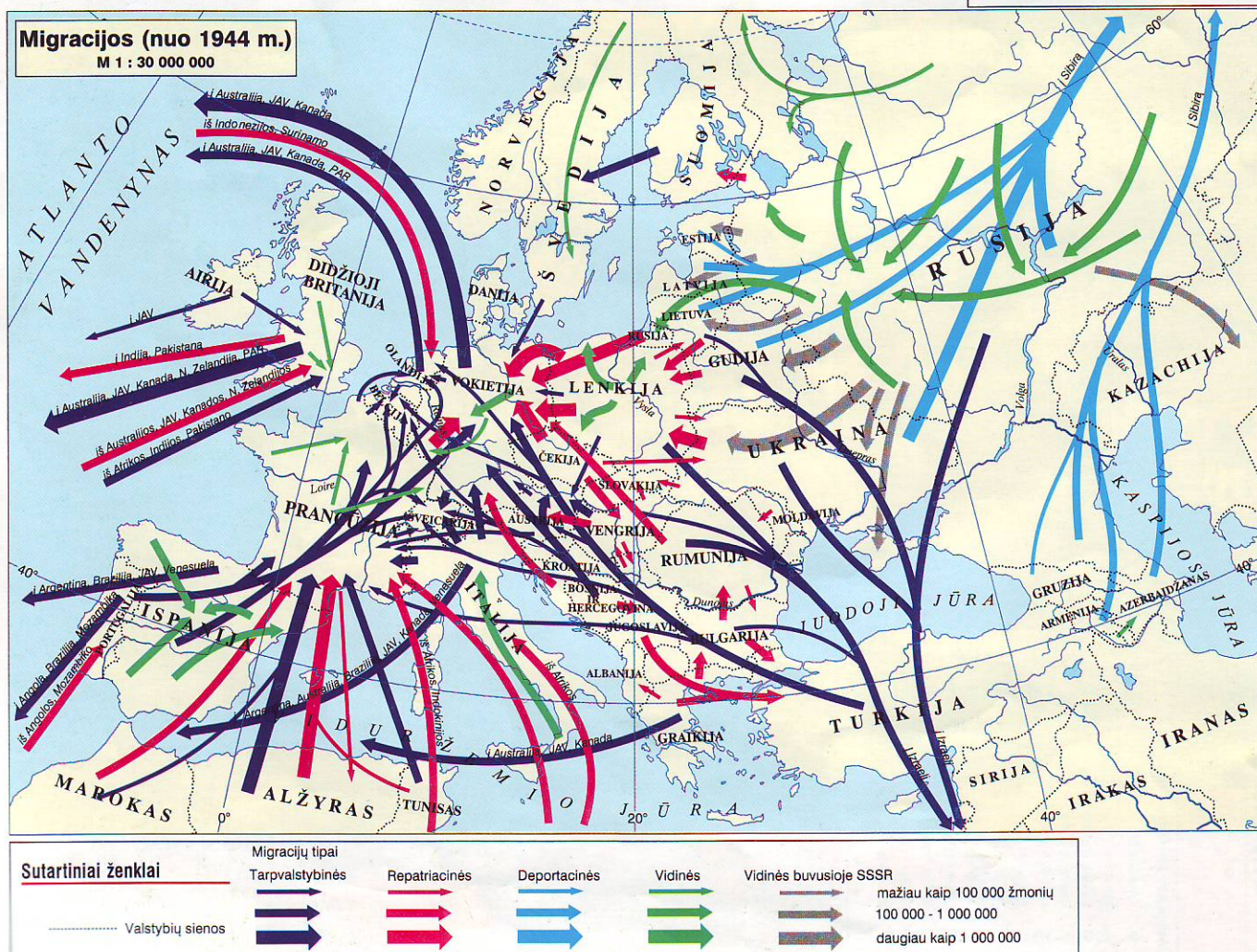
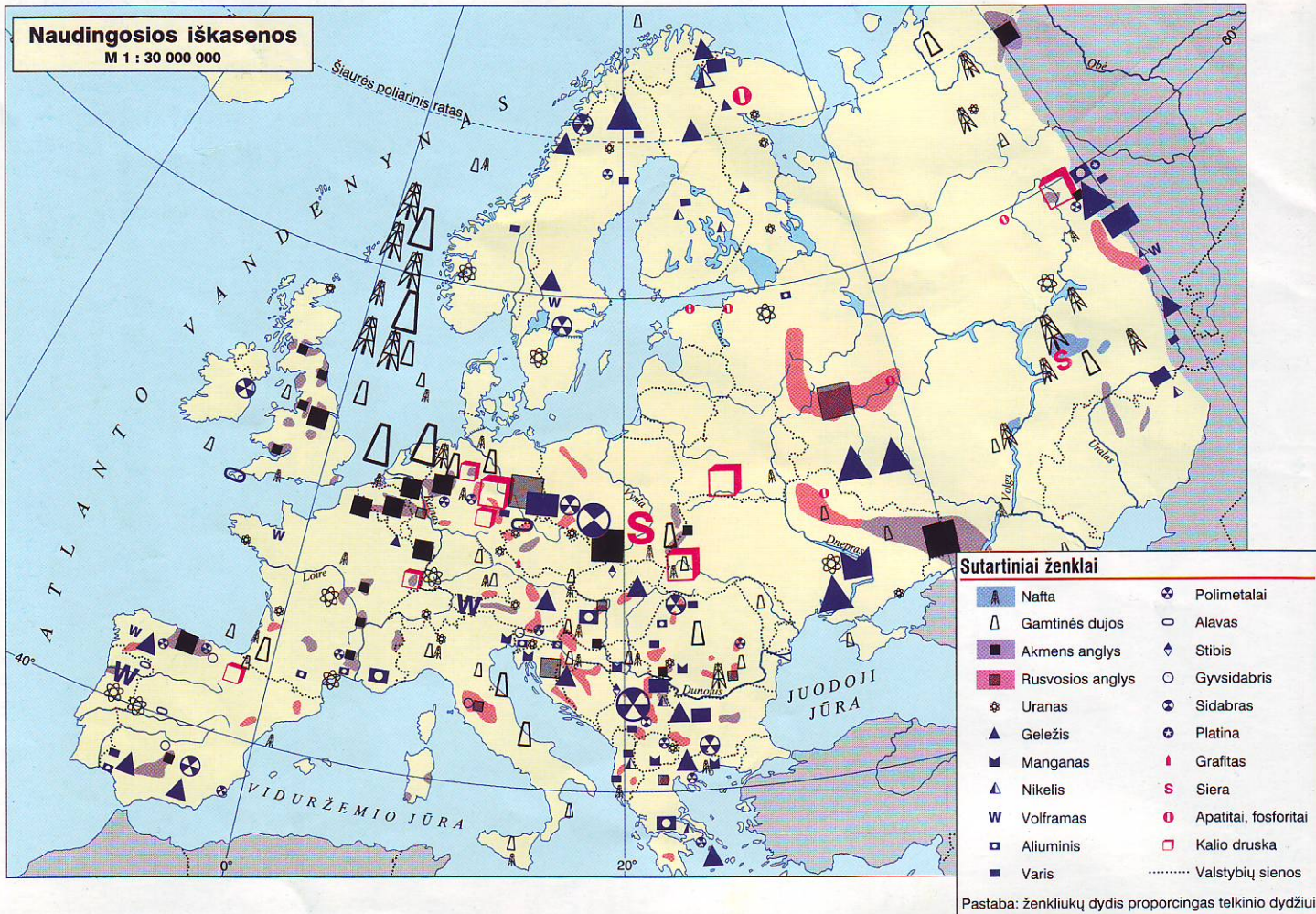
Auginamos kultūros

- Alyvmedžiai
- Bananai
- Citrusiniai vaisiai
- Cukranendrės
- Cukriniai runkeliai
- Datulės
- Linai
- Medvilnė
- Saulėgražos
- Soros, sorgai
- Sojos
- Tabakas
- Vynuogės

Sutartiniai ženklai

- Intensyvios žemdirbystės rajonai
- Ganyklinės gyvulininkystės ir žemdirbystės rajonai
- Miškai
- Nenaudojamos ir mažai naudojamos žemės
- Ryžių auginimo rajonai
- Kviečių auginimo rajonai
- Kukurūzų auginimo rajonai
- Rugių auginimo rajonai
- Citrusinių vaisių auginimo rajonai
- Žvejybos rajonai
- Žvejybos rūšys
- Auginami gyvuliai
- Pramonės centrai
- Valstybių sienos

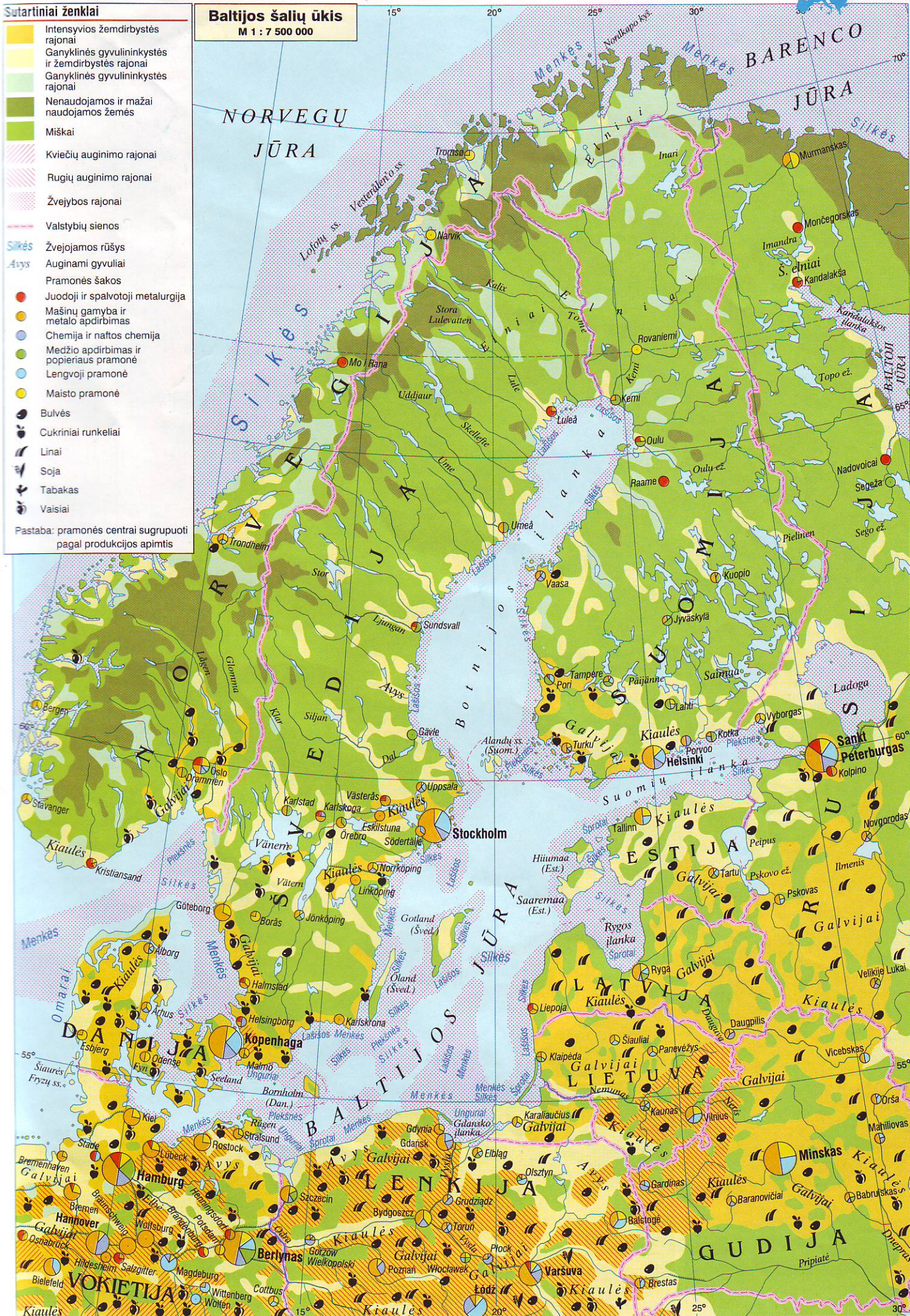

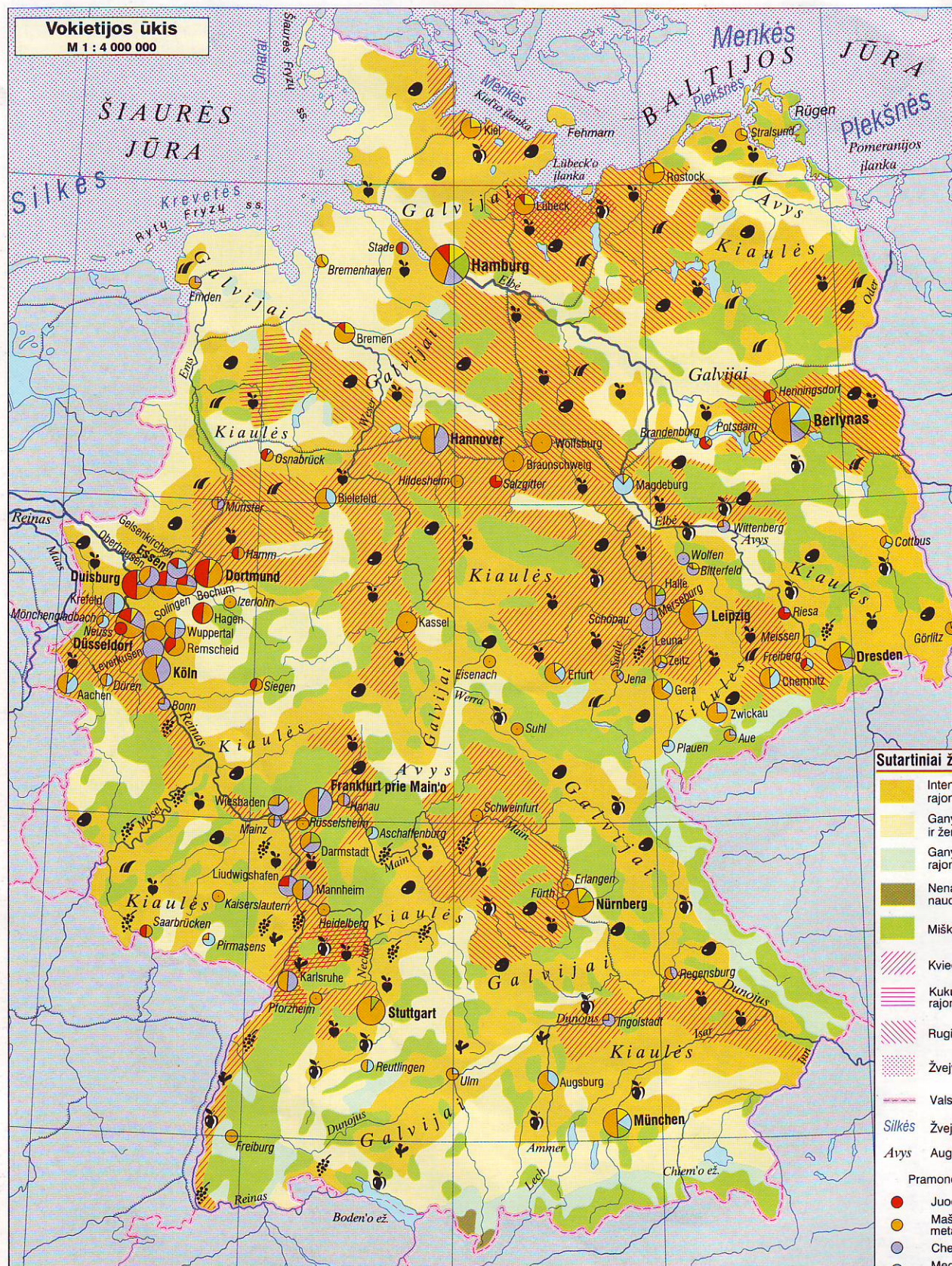
Sutartiniai ženklai

- Intensyvios žemdirbystės rajonai
 - Ganyklinės gyvulininkystės ir žemdirbystės rajonai
 - Ganyklinės gyvulininkystės rajonai
 - Nenaudojamos ir mažai naudojamos žemės
 - Miškai
 - Kviečių auginimo rajonai
 - Ruginių auginimo rajonai
 - Žvejybos rajonai
 - Valstybių sienos
 - Žvejojamos rūšys
 - Auginami gyvuliai
 - Pramonės šakos
 - Juodoji ir spalvotoji metalurgija
 - Mašinų gamyba ir metalo apdirbimas
 - Chemija ir naftos chemija
 - Medžio apdirbimas ir popieriaus pramonė
 - Lengvoji pramonė
 - Maisto pramonė
 - Bulvės
 - Cukriniai runkeliai
 - Linai
 - Soja
 - Tabakas
 - Vaisiai
- Pastaba: pramonės centrai sugrupuoti pagal produkcijos apimtį

Baltijos šalių ūkis

M 1 : 7 500 000

Gamykla Vokietijos rytuose

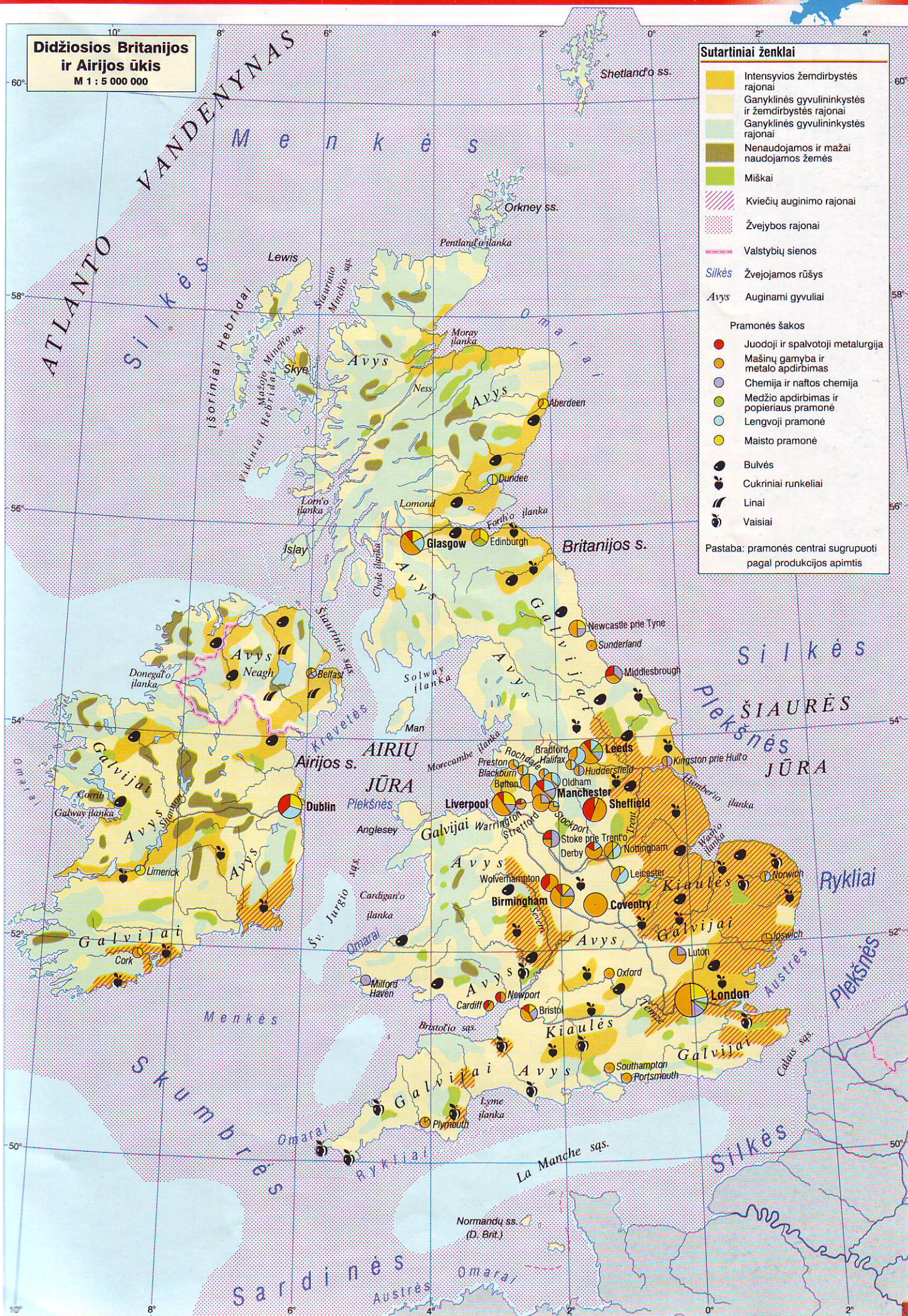
Heidelberg'o miestas prie Neckaro upės

Wittenberg'o apylinkės

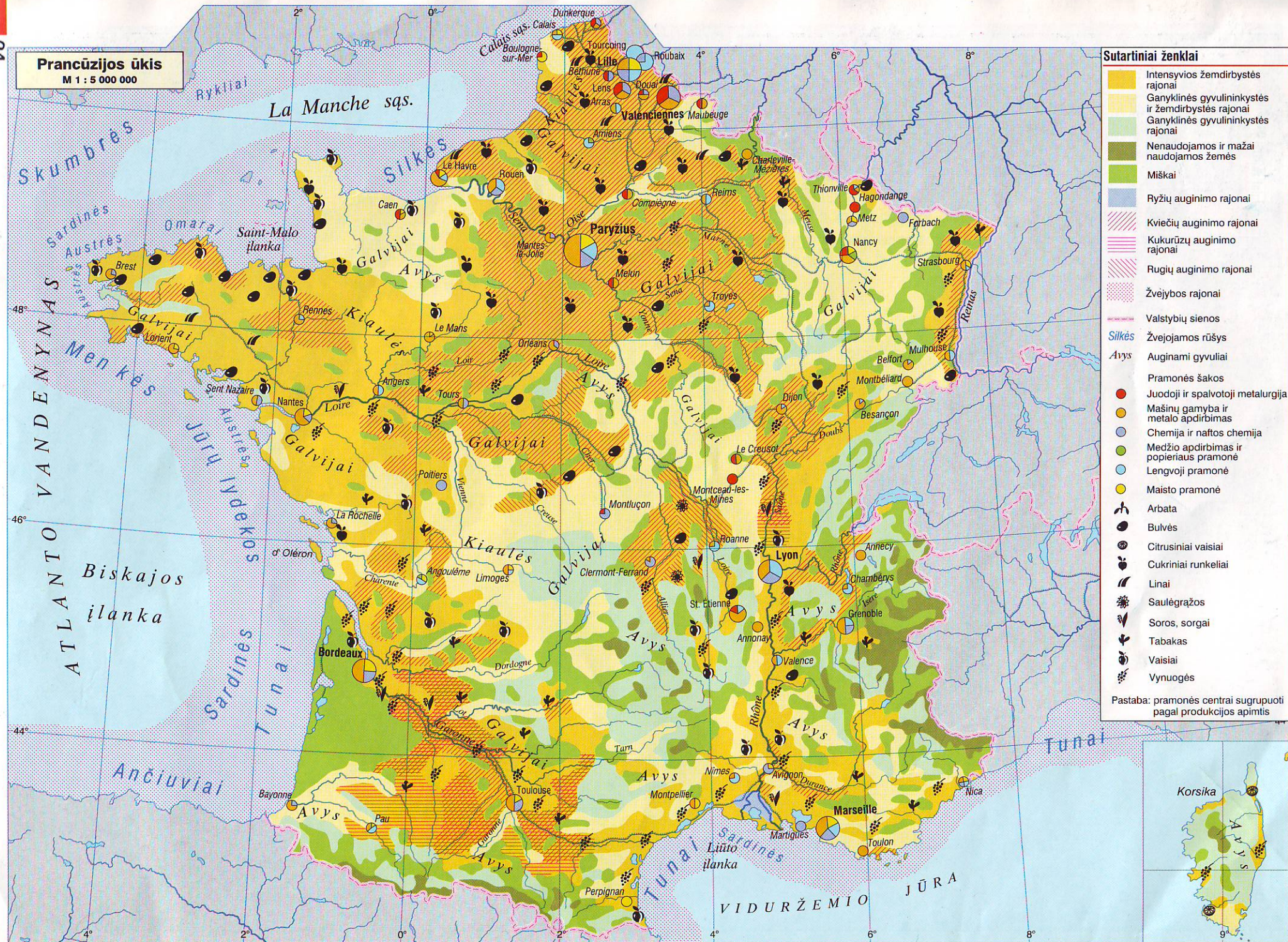
M 1 : 5 000 000

M 1 : 5 000 000

Prancūzijos ūkis

M 1 : 5 000 000

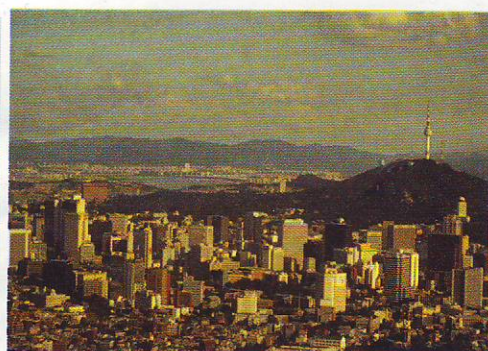
NVS ūkis

M 1 : 35 000 000

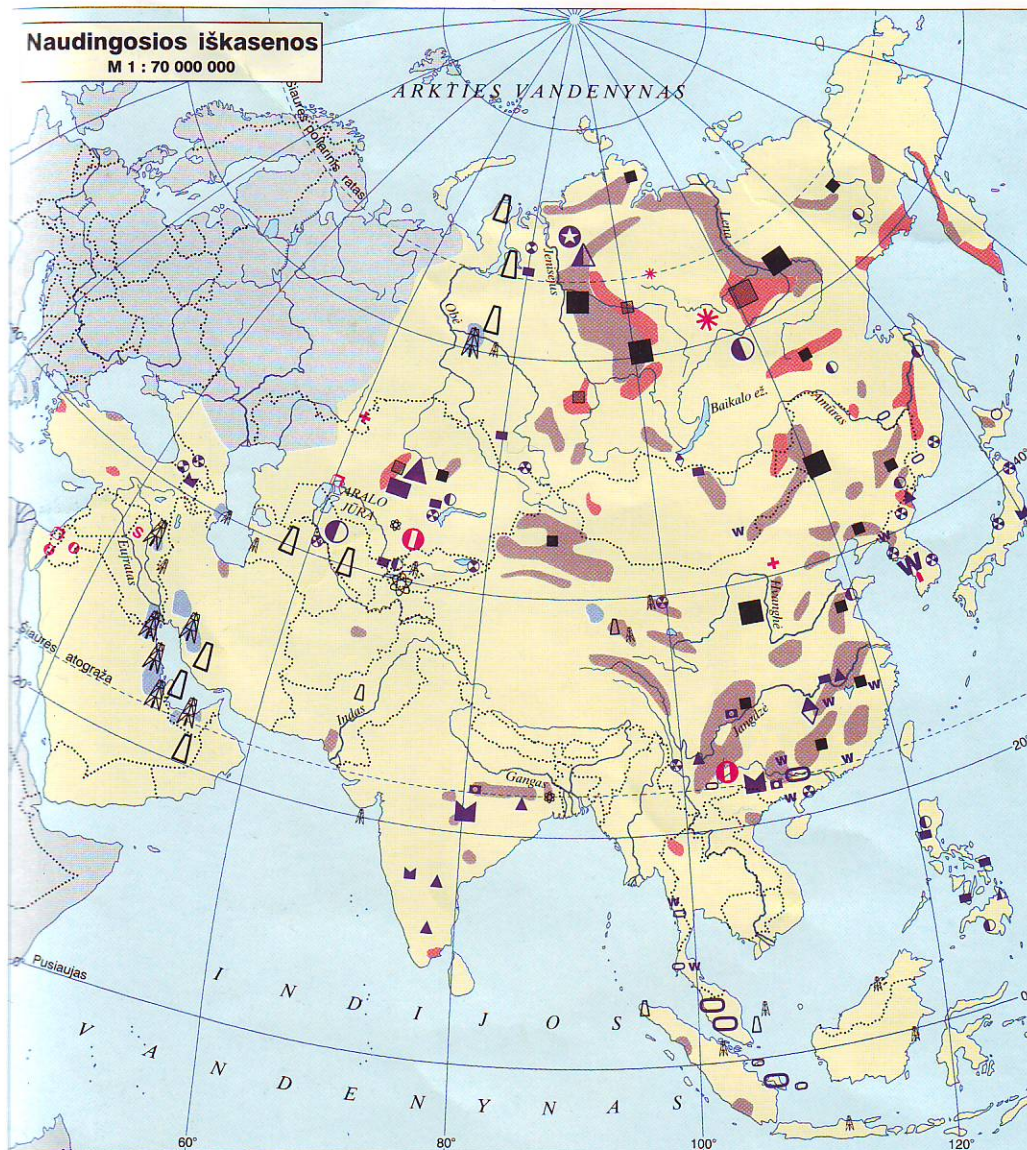
Arbatos plantacijos Hangdžou apylinkėse (Kinija)

Seulas – Pietų Korėjos pramonės centras

Naudingosios iškasenos

M 1 : 70 000 000

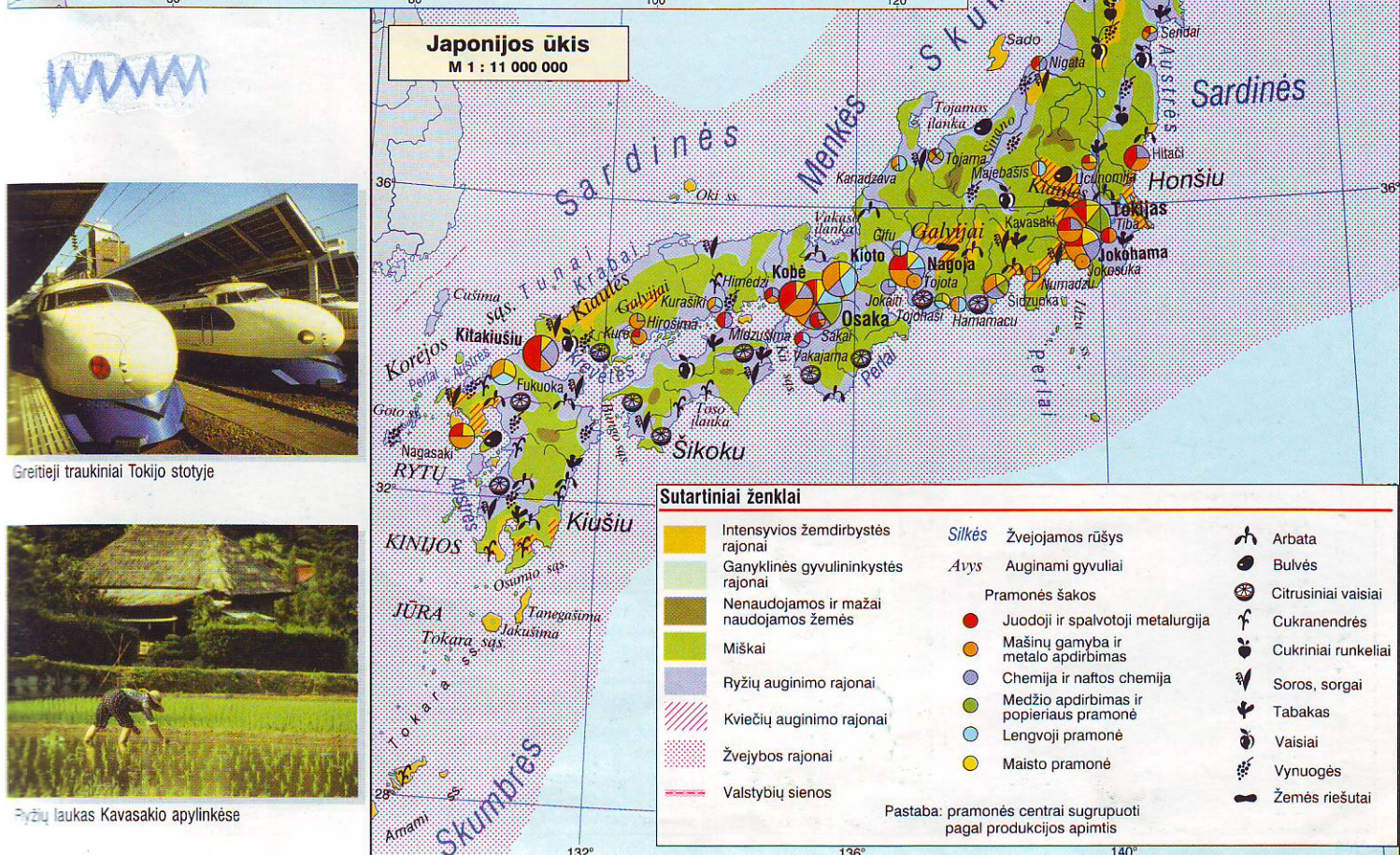
Sutartiniai ženklai

Nafta	Alavas
Gamtinės dujos	Stibis
Akmens anglis	Gyvsidabris
Rusvosios anglis	Auksas
Uranas	Sidabras
Geležis	Platina
Manganas	Asbestas
Nikelis	Grafitas
Volframas	Siera
Aluminis	Apatitai, fosforitai
Varis	Kalio druska
Polimetalai	Deimantai
Valstybių sienos	

Pastaba: ženklų dydis proporcingas telkinio dydžiui

Japonijos ūkis

M 1 : 11 000 000

Sutartiniai ženklai

Intensyvios žemdirbystės rajonai	Silkės	Žvejojamos rūšys	Arbata
Ganyklinės gyvulininkystės rajonai	Avys	Auginami gyvuliai	Bulvės
Nenaudojamos ir mažai naudojamos žemės		Pramonės šakos	Citrusiniai vaisiai
Mišakai		Juodoji ir spalvotoji metalurgija	Cukranendrės
Ryžių auginimo rajonai		Mašinų gamyba ir metalo apdirbimas	Cukriniai runkeliai
Kviečių auginimo rajonai		Chemija ir naftos chemija	Soros, sorgai
Žvejybos rajonai		Medžio apdirbimas ir popieriaus pramonė	Tabakas
Valstybių sienos		Lengvoji pramonė	Vaisiai
		Maisto pramonė	Vynuogės
			Žemės riešutai

Pastaba: pramonės centrai sugrupuoti pagal produkcijos apimtį

Greitieji traukiniai Tokijo stotyje

Ryžių laukais Kavasakio apylinkėse

Sutartiniai ženklai

- Intensyvios žemdirbystės rajonai
- Ganyklinės gyvulininkystės ir žemdirbystės rajonai
- Miškai
- Nenaudojamos ir mažai naudojamos žemės
- Ryžių auginimo rajonai
- Kviečių auginimo rajonai
- Kukurūzų auginimo rajonai
- Žvejybos rajonai
- Žvejojamos rūšys
- Auginami gyvuliai

Auginamos kultūros

- Aliejinės palmės
- Ananasai
- Bananai
- Citrusiniai vaisiai
- Cukranendrės
- Cukriniai runkeliai
- Džutas
- Kakava
- Kaučiukas
- Kava
- Kokoso palmės
- Linai
- Medvilnė
- Saulėgražos
- Soros, sorgai
- Sojos
- Tabakas
- Žemės riešutai
- Pramonės centrai
- Valstybių sienos

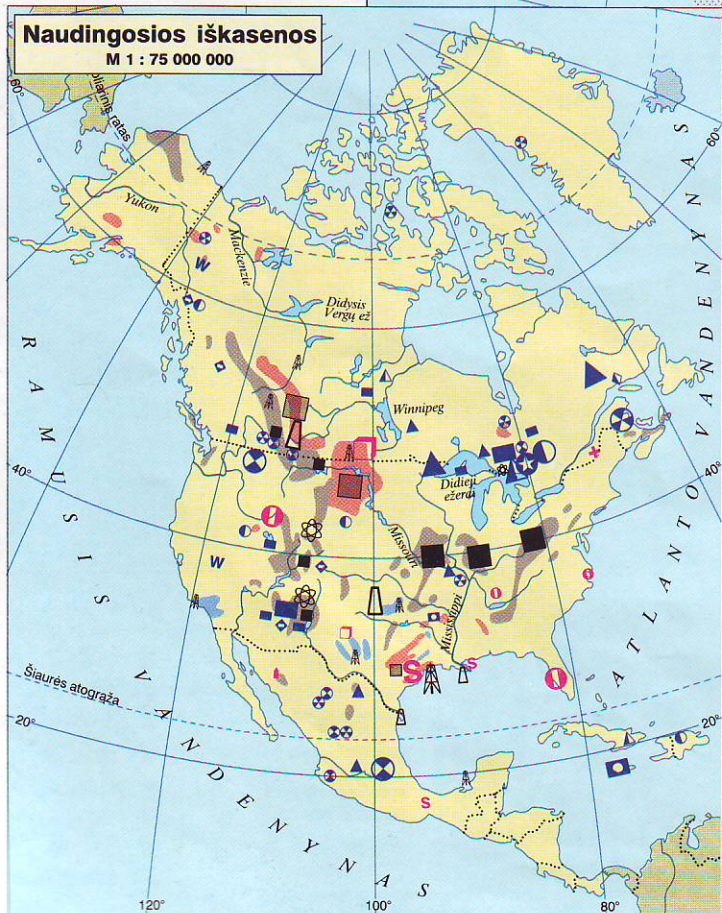
Ūkis

M 1 : 50 000 000

Naudingosios iškasenos

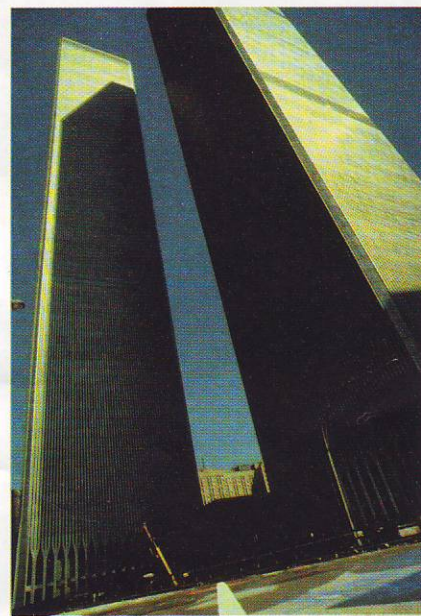
M 1 : 75 000 000

Sutartiniai ženklai

- Nafta
- Gamtinės dujos
- Akmens anglis
- Rusvosios anglis
- Uranas
- Geležis
- Manganas
- Titanas
- Nikelis
- Volframas
- Molibdenas
- Aliuminis
- Varis
- Polimetalai
- Alavas
- Auksas
- Sidabras
- Platina
- Asbestas
- Siera
- Grafitas
- Apatitai, fosforitai
- Kalio druska
- Deimantai
- Valstybių sienos

Pastaba: ženklų dydis proporcingas telkinio dydžiui

Pasaulio prekybos centras New York'e (JAV)

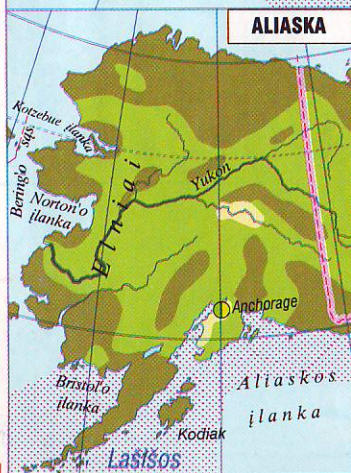
JAV ir Kanados ūkis

M 1 : 20 000 000

Sutartiniai ženklai

- Intensyvios žemdirbystės rajonai
- Ganyklinės gyvulininkystės ir žemdirbystės rajonai
- Ganyklinės gyvulininkystės rajonai
- Nenaudojamos ir mažai naudojamos žemės
- Miškai
- Ryžių auginimo rajonai
- Kviečių auginimo rajonai
- Kukurūzų auginimo rajonai
- Rugių auginimo rajonai
- Žvejybos rajonai
- Valstybių sienos
- Žvejojamos rūšys
- Auginami gyvuliai
- Pramonės šakos
- Juodoji ir spalvotoji metalurgija
- Mašinų gamyba ir metalo apdirbimas
- Chemija ir naftos chemija
- Medžio apdirbimas ir popieriaus pramonė
- Lengvoji pramonė
- Maisto pramonė

Pastaba: pramonės centrai sugrupuoti pagal produkcijos apimtį

ALASKA

Sutartiniai ženklai

- Bulvės
- Citrusiniai vaisiai
- Cukranendrės
- Cukriniai runkeliai
- Datulės
- Linai
- Medvilnė
- Saulėgrąžos
- Sojos
- Soros, sorgai
- Tabakas
- Vaisiai
- Vynuogės
- Žemės riešutai

Sutartiniai ženklai

- Intensyvos žemdirbystės rajonai
- Ganyklinės gyvulininkystės ir žemdirbystės rajonai
- Miškai
- Nenaudojamos ir mažai naudojamos žemės
- Ryžių auginimo rajonai
- Kviečių auginimo rajonai
- Kukurūzų auginimo rajonai
- Žvejybos rajonai

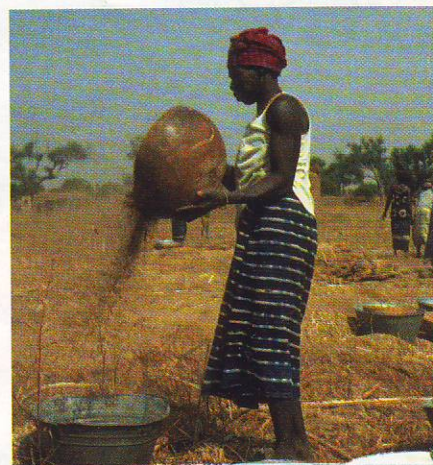
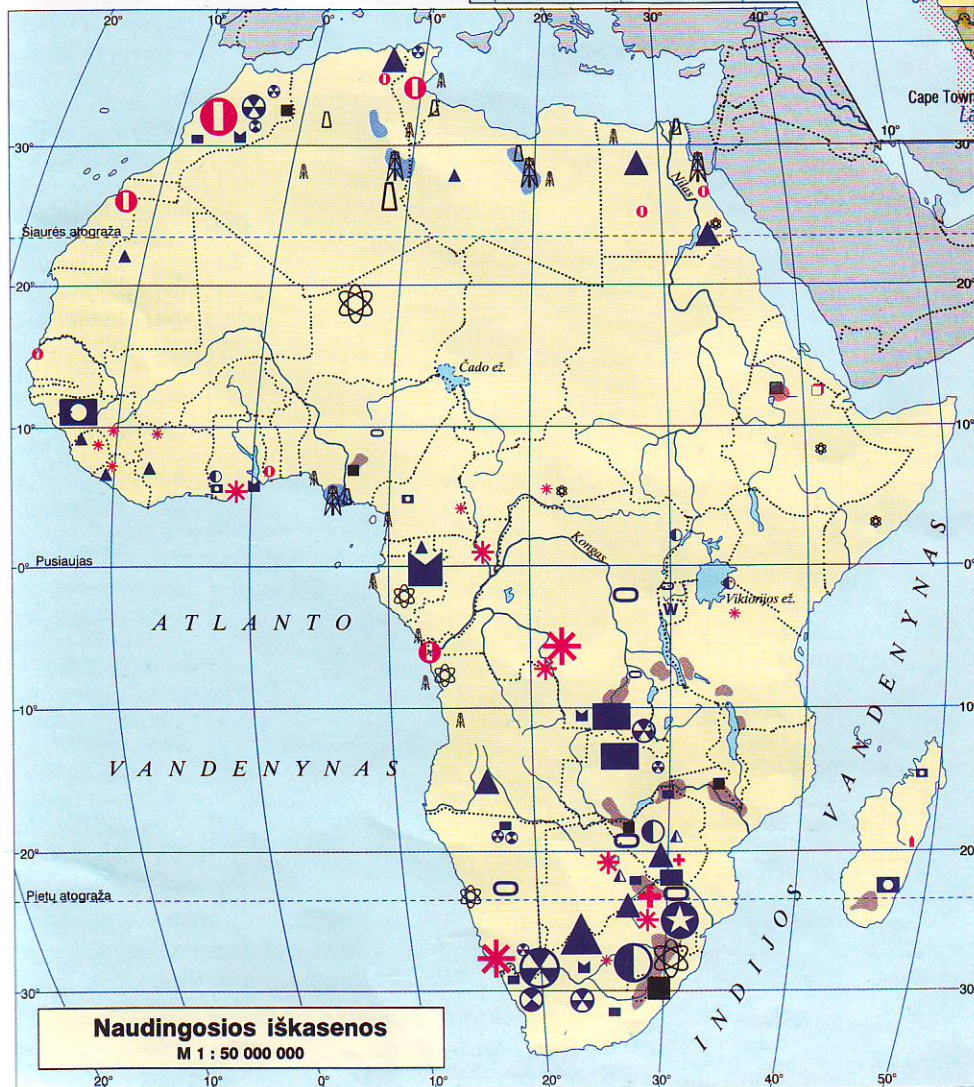
Tunai Žvejojamos rūšys

Avys Auginami gyvuliai

Auginamos kultūros

Aliejinės palmės	Kava
Alyvmedžiai	Kava
Ananasai	Kaučiukas
Arbata	Kokoso palmės
Bananai	Medvilnė
Citrusiniai vaisiai	Soros, sorgai
Cukranendrės	Tabakas
Datulės	Vynuogės
	Žemės riešutai

- Pramonės centrai
- Valstybių sienos

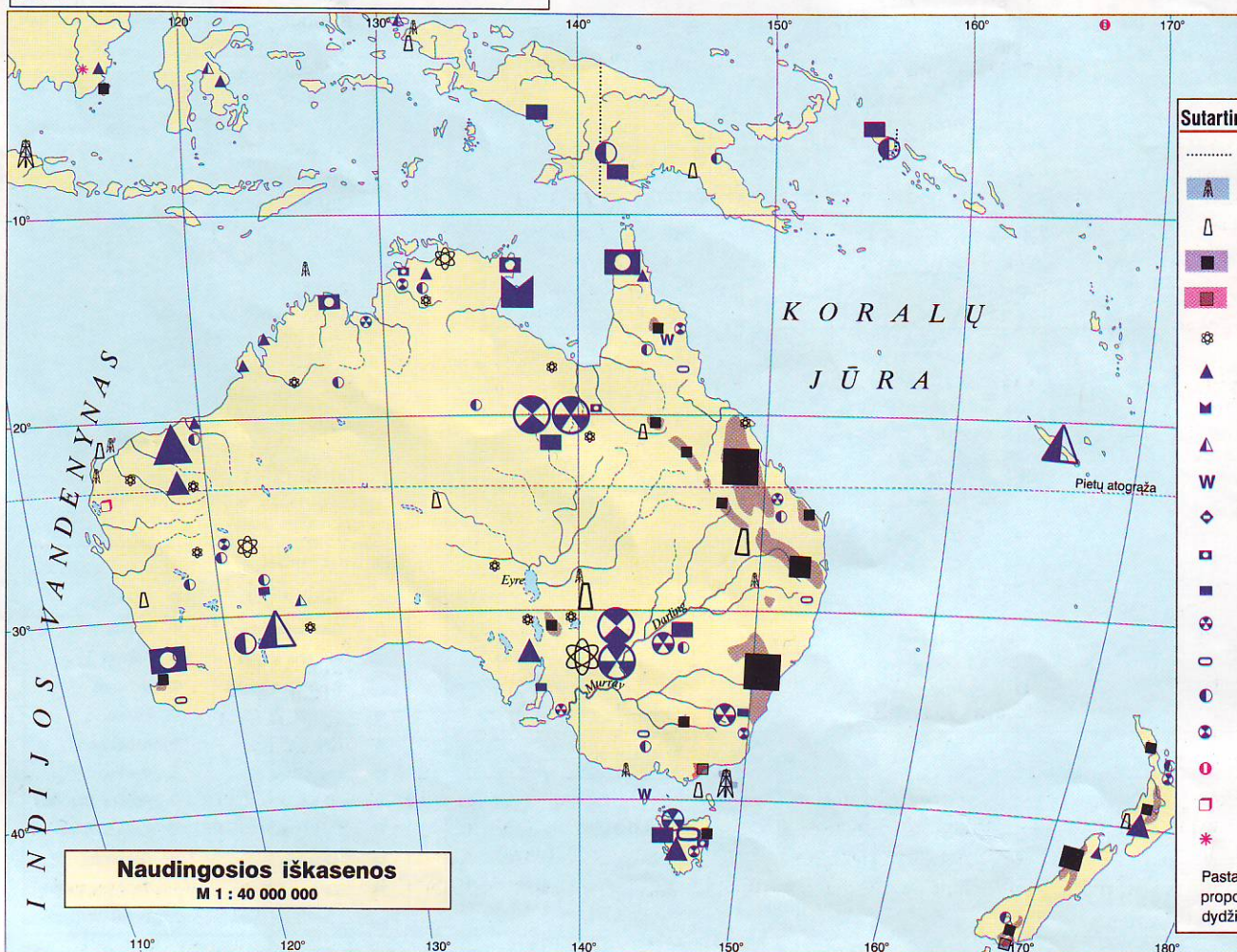
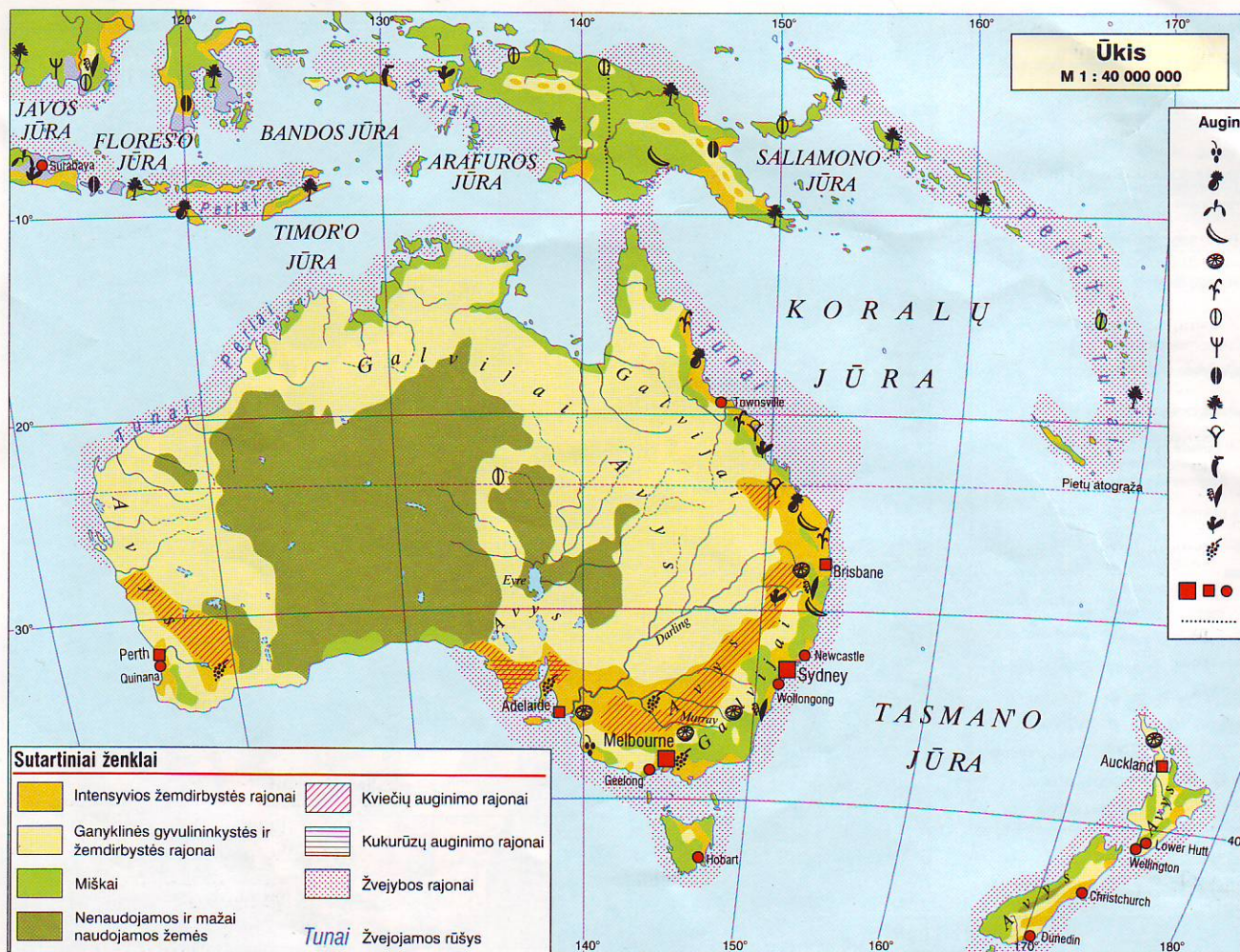

Motėris sijoja grūdus (Malis)

Sutartiniai ženklai

Nafta	Polimetaliai
Gaminės dujos	Alavas
Akmens anglis	Auksas
Rusvosios anglis	Sidabras
Uranas	Platina
Geležis	Asbestas
Manganas	Grafitas
Nikelis	Apatitai, fosforitai
Volframas	Kalio druskos
Aliuminis	Deimantai
Varis	Valstybių sienos

Pastaba: ženkliukų dydis proporcingas telkinio dydžiui

Valstybinės kalbos vartojimo ir ugdymo 1996-2005 metų programos nuostatomis įgyvendinti atlase pateikiama lotynišką raidyno pagrindą vartojančių kraštų vietovardžių autentiška rašyba. Išimtį sudaro minėtų kraštų tik įsigalėjusios ir fonetiškai ir / arba grafiškai pakitusios vietovardžių lietuviškos formos, kaip antai, Bukareštas, Čikaga, Dunojus, Neapolis, Paryžius, Reinas, Stambulas, Varšuva, Viena, Vysla ir pan. Šiai tradicinių vietovardžių kategorijai priskiriama ir absoliuti dauguma valstybių / šalių pavadinimų, be to, verstini vietovardžiai, pvz., Aukštutinis ež., Didysis Vergų ež., Kalėdų sala, Velykų sala ir pan.

Regionų, kuriuose pagrindinių oficialiųjų kalbų rašmenys nėra sudaryti iš lotyniško raidyno, vietovardžiai perrašomi lietuviškai, siekiant fonetinio atitikimo.

Buvusių Sovietijos kraštų (Gudijos, Ukrainos, Moldavijos ir kt.) vietovardžius siekiama pateikti remiantis ne rusų kalboje įprastomis formomis, bet gudiskomis, ukrainietiskomis, moldaviškomis ir kitų atitinkamų kalbų formomis.

Pateikiame pavyzdžių, kaip iš tikrųjų taria kai kurie autentiški vietovardžiai.

Transkripcijos (tarimo) ženklai:

- ~ – šiuo ženklu žymimos žodžio dalys, kurių tarimas sutampa su įprastu lietuviams,
- ˈ – minkštinimo ženklas, pvz., Ploiesti [ploiɛstˈ],
- æ – kone visiškai atviras balsis, kiek panašus į lietuviškąjį [e] žodžiuose *egėlė, mes*,
- ə – trumpas, silpnas, neaiškiai tariamas balsis esti tik nekirčiuotuose skiemenyse; panašus į lietuvišką [a] žodyje *stalas*,
- ɛ – kietas *ė*, kuris būdingas, pvz., dzūkams,
- ŋ – lietuvių kalboje panašus garsas tariamas prieš [k] ir [g], pvz., *laŋkas* [laŋkas], *baŋgos* [baŋgos],
- ã, õ, ɐ – nosiniai garsai, būdingi, pvz., prancūzų kalbai,
- ɾ – beveik netariamas arba tariamas tik kai kuriose anglų kalbos tarmėse garsas *r*,
- ð – atitinka anglų garsą *th* artikelyje *the* [ðə],
- θ – atitinka anglų garsą *th* žodyje *bath* [ba:θ],
- ʊ – nykstanti *u* būdinga anglų, ispanų ir kt. kalboms, pvz., Washington [ˈʊʃɪŋtən],
- ʋ – neaiškiai tariamas garsas *v*, būdingas lenkų kalbai, rašte reiškiamas raide *ł*,
- ː – reiškia ilgą balsį.

Skliaustuose pateiktus garsus taria ne visi, pvz., (ə) žodyje Seattle [sig(ə)l].

Pabraukta kirčio vieta.

Vietovardžiai sugrupuoti pagal oficialias kalbas, vartojamas tam tikrose šalyse, kartais – pagal kilmės kalbos rašybą, pvz., Togliatti.

Anglų	Ottawa [otəˈw]	Italų	Loire [lˈaːr]
Abuja [ˈdʒa]	Oxford [ˈɒksfəd]	Bologna [bolionja]	Marseille [marsɛi]
Anchorage [ˈæŋkərɪdʒ]	Perth [pɜːθ]	Togliatti [toljati]	Montpellier [mɔ̃pɛljɛ]
Auckland [ˈoːklənt]	Phoenix [fiːniks]	Katalonų	Montréal [mɔ̃rɛal]
Beaufort'o [bɔːfɔːt] jūra	Pittsburgh [ˈbɪtʃɜːg]	Barcelona [ˈsɛ~]	Ouagadougou [ˈʷagadugu(:)]
Birmingham [bɜːˈmɪŋəm]	Port Moresby [pɔːt mɔːrzbɪ]	Lenkų	Port-au-Prince [pɔːtɔpˈrːs]
Bounty [baʊnti]	Regina [rɪdʒaɪn]	Łódź [ˈvudʒʲ]	Québec [kɛbɛk]
Bradford [brædfɜːd]	Saint Lucia [s(ə)nt luːʃə]	Szczecin [ʃɛcɛɪn]	Rennes [rɛn]
Bridgetown [brɪdʒtaʊn]	Seattle [sig(ə)l]	Wrocław [vrɔcɛvav]	Rhône [roːn]
Brisbane [brɪzbən]	Sydney [sɪdni]	Norvegų	Rouen [ruɑː]
Buffalo [bafəloː]	Vancouver [vænkuːvɜː]	Oslo [ʊslu]	Saint-Étienne [sɛˈtɛtɛŋ]
Canberra [kænbərə]	Washington [ˈʊʃɪŋt(ə)n]	Tromsø [trumsioː]	Strasbourg [strasbuːr]
Cape Town [keɪp taʊn]	Danų	Trondheim [trɒnɦeɪm]	Toulouse [tuluzː]
Cincinnati [sɪnsɪŋəti]	Odense [ɔːðɛnsə]	Olandų / afrikaans	Rumunų
Cleveland [kliːvlənt]	Indonezų	Windhoek [ˈhuːk]	Chisinau [kiʃinəˈ]
Cook'o [kuk] 1) s-os; 2) sąs.; 3) kln.	Jayapura [dʒaja~]	Portugalų	Galați [galaːcʰ]
Dallas [dæləs]	Jakarta [dʒa~]	Belo Horizonte [bɛlɔrɪzɔnti]	Ploiesti [ploiɛstʰ]
Dublin [dʌb~]	Islandų	Maputo [maputu]	Švedų
Durban [dɜːbən]	Reykjavík [rɛɪkjaɪviːk]	Recife [resifi]	Åland'o [oːlant] s-os
Edinburgh [ɛdɪnbərə]	Ispanų	Rio de Janeiro [rijo de ʒanɛɪru]	Göteborg [jɔtɛborʰ]
Eyre [ɛɜː] ež.	Cochabamba [koča~]	São Paulo [sau paulu]	Karlskrona [ˈkruːna]
Freetown [friːtaʊn]	Córdoba [kordova]	Tocantins [tukātɪŋs]	Norrköping [nɔrtɛioːpiŋ]
Glasgow [glæːsgoː]	Guadalajara [gʷadalachara]	Prancūzų	Vengrų
Houston [hjuːst(ə)n]	La Paz [lia paː(:)s]	Bangui [bāŋgiː]	Budapest [budopeštʰ]
Hudson [hats(ə)n] 1) upė, 2) il.	México [mɛchiko]	Bordeaux [bɔrdɔ]	Győr [dʒɔr]
Kermadec [ˈmædek]	Monterrey [ˈmɛrɪ]	Brazzaville [brazaviːl]	Vietnamiečių
Liverpool [lɪvɜːpuːl]	Murcia [murθja]	Crozet [kroze] s-os	Hồ-Chi-Minh [hɔːçiːmɪŋ]
London [lændən]	Quito [kito]	Grenoble [grɪnɔb(ə)lʰ]	Vokiečių
Los Angeles [los ɛndʒələs]	San José [ˈsɔseː]	Gua deloupe [gʷadɛliup]	Chemnitz [kɛmɪnɪtʰ]
Manchester [mɛnɔɛstɜː]	San Juan [san chuan]	Yaoundé [jaundé]	München [miun~]
Marshall'o [maːʃ(ə)l] s-os	Sevilla [sevilja]	Kerguelen [ˈgeː~]	Kiel [kiːl]
Melbourne [ˈbɛn]	Tajo [tacho]	La Manche [lia mās]	Köln [kioln]
Miami [majami]	Titicaca [ˈkaka]	Le Havre [lioːvr(ə)]	Salzburg [zalc~]
Missouri [ˈsuː~]	Ucayali [ukajali]	Lille [lil]	Stuttgart [ʃtutgart]
Murray [mari]		Lyon [ljōː]	Zürich [ciu~]
New York [njuː joːk]			
New Orleans [njuː ɔːrlɪns]			

Šie pavyzdžiai verčia pagalvoti, ar dera lietuviams tęsti nepagarbią visų svetimų tikrinių vardų (vietovardžių, pavardžių, vardų) kraipymo praktiką. Mat bemaž visuose lotynišką raidyno pagrindą vartojančiuose kraštuose vis dėlto svarbiausia yra, kaip svetimi tikriniai vardai rašomi, o ne kaip tariai. Dera retoriškai paklausti: ar Lietuvos valstybinės kalbos rašto pagrindas ne lotyniškas?..

Neįtrauktų į šį sąrašą vietovardžių tarimą galima be vargo susirasti anglų, vokiečių ir kitų svetimų kalbų žodynuose, enciklopedijose bei panašioje informacinėje literatūroje.

Eil. Nr.	Valstybės pavadinimas	Plotas (km²)	Gyventojų skaičius	Gyventojų tankumas (žm./km²)
1.	Afganistanas	652 090	18 879 000	29.0
2.	Airija	70 280	3 539 000	50.4
3.	Albanija	28 750	3 414 000	118.7
4.	Alžyras	2 381 700	27 325 000	11.5
5.	Andora	453	65 000	143.5
6.	Angola	1 246 700	10 674 000	8.6
7.	Antigva ir Barbuda	440	65 000	147.7
8.	Argentina	2 766 890	34 182 000	12.4
9.	Armėnija	29 800	3 548 000	119.1
10.	Australija	7 686 850	17 847 000	2.3
11.	Austrija	83 850	7 918 000	94.4
12.	Azerbaidžanas	86 600	7 472 000	86.3
13.	Bahamos	13 880	272 000	19.6
14.	Bahreinas	678	549 000	809.7
15.	Bangladešas	144 000	117 787 000	818.0
16.	Barbadosas	430	261 000	607.0
17.	Belgija	30 510	10 080 000	330.4
18.	Belizas	22 960	210 000	9.1
19.	Beninas	112 620	5 246 000	46.6
20.	Birma	676 577	45 555 000	67.3
21.	Bisau Gvinėja	36 120	1 050 000	29.1
22.	Bolivija	1 098 580	7 237 000	6.6
23.	Bosnija ir Hercegovina	51 129	3 527 000	69.0
24.	Botsvana	581 730	1 443 000	2.5
25.	Brazilija	8 511 970	159 143 000	18.7
26.	Brunėjus	5 770	280 000	48.5
27.	Bulgarija	110 910	8 818 000	79.5
28.	Burkina Fosas	274 200	10 046 000	36.6
29.	Burundis	27 830	6 209 000	223.1
30.	Butanas	47 000	1 614 000	34.3
31.	Centrinės Afrikos Respublika	622 980	3 235 000	5.2
32.	Čadas	1 284 000	6 183 000	4.8
33.	Čekija	78 864	10 295 000	130.5
34.	Čilė	756 950	14 044 000	18.6
35.	Danija	43 070	5 173 000	120.1
36.	Didžioji Britanija	243 368	58 091 000	238.7
37.	Dominika	751	71 000	94.5
38.	Dominikos Respublika	48 730	7 684 000	157.7
39.	Dramblo Kaulo Krantas	322 460	13 780 000	42.7
40.	Džibutis	23 200	566 000	24.4
41.	Egiptas	1 001 450	61 636 000	61.5
42.	Ekvadoras	283 560	11 220 000	39.6
43.	Eritrėja	94 000	3 437 000	36.6
44.	Estija	44 700	1 541 000	34.5
45.	Etiopija	1 128 000	53 435 000	47.4
46.	Fidžis	18 270	771 000	42.2
47.	Filipinai	300 000	66 188 000	220.6
48.	Gabonas	267 670	1 283 000	4.8

Eil. Nr.	Valstybės pavadinimas	Plotas (km²)	Gyventojų skaičius	Gyventojų tankumas (žm./km²)
49.	Gajana	214 970	825 000	3.8
50.	Gambija	11 300	1 081 000	95.7
51.	Gana	238 540	16 944 000	71.0
52.	Graikija	131 990	10 416 000	78.9
53.	Grenada	344	92 000	267.4
54.	Gruzija	69 700	5 450 000	78.2
55.	Gudija	207 600	10 163 000	49.0
56.	Gvatemala	108 890	10 322 000	94.8
57.	Gvinėja	245 860	6 501 000	26.4
58.	Haitis	27 750	7 035 000	253.5
59.	Hondūras	112 090	5 493 000	49.0
60.	Indija	3 287 590	918 570 000	279.4
61.	Indonezija	1 904 570	191 170 000	100.4
62.	Irakas	438 320	19 925 000	45.5
63.	Iranas	1 648 000	65 758 000	39.9
64.	Islandija	103 000	266 000	2.6
65.	Ispanija	504 780	39 568 000	78.4
66.	Italija	301 270	57 157 000	189.7
67.	Izraelis	26 650	5 458 000	204.8
68.	Jamaika	10 990	2 429 000	221.0
69.	Japonija	377 800	124 815 000	330.4
70.	Jemenas	527 970	13 873 000	26.3
71.	Jordanija	89 210	5 198 000	58.3
72.	Jugoslavija	102 173	10 763 000	105.3
73.	Jungtinės Amerikos Valstijos	9 372 610	260 631 000	27.8
74.	Jungtiniai Arabų Emyratai	83 600	1 861 000	22.3
75.	Kambodža	181 040	9 968 000	55.1
76.	Kamerūnas	475 440	12 871 000	27.1
77.	Kanada	9 976 140	29 141 000	2.9
78.	Kataras	11 000	540 000	49.1
79.	Kazachija	2 717 000	17 027 000	6.3
80.	Kenija	580 370	27 343 000	47.1
81.	Kinija	9 596 960	1 208 841 000	126.0
82.	Kipras	9 250	734 000	79.4
83.	Kirgizija	198 500	4 667 000	23.5
84.	Kiribatis	728	77 000	105.8
85.	Kolumbija	1 138 910	34 545 000	30.3
86.	Komorai	2 230	630 000	282.5
87.	Kongas	342 000	2 516 000	7.4
88.	Kosta Rika	51 100	3 347 000	65.5
89.	Kroatija	56 538	4 504 000	79.7
90.	Kuba	110 860	10 960 000	98.9
91.	Kuveitas	17 820	1 633 000	91.6
92.	Laosas	236 800	4 742 000	20.0
93.	Latvija	64 598	2 583 000	40.0
94.	Lenkija	312 680	38 341 000	122.6
95.	Lesotas	30 350	1 996 000	65.8
96.	Libanas	10 400	2 915 000	280.3

Eil. Nr.	Valstybės pavadinimas	Plotas (km²)	Gyventojų skaičius	Gyventojų tankumas (žm./km²)
97.	Liberija	111 370	2 941 000	26.4
98.	Libija	1 759 540	5 225 000	3.0
99.	Lichtenšteinas	157	30 000	191.1
100.	Lietuva	65 200	3 706 000	56.8
101.	Liuksemburgas	2 590	401 000	154.8
102.	Madagaskaras	587 040	14 303 000	24.4
103.	Makedonija	24 900	2 142 000	86.0
104.	Malaizija	329 750	19 695 000	59.7
105.	Malavis	118 480	8 823 000	74.5
106.	Maldyvai	298	246 000	825.5
107.	Malis	1 240 190	10 462 000	8.4
108.	Malta	316	364 000	1151.9
109.	Marokas	446 550	26 448 000	59.2
110.	Maršalo Salos	181	52 000	287.3
111.	Mauricijus	1 860	1 104 000	593.5
112.	Mauritanija	1 025 220	2 217 000	2.2
113.	Meksika	1 958 200	91 858 000	46.9
114.	Mikronezija	705	121 000	171.6
115.	Moldavija	33 700	4 420 000	131.2
116.	Monakas	1.5	31 000	20666.7
117.	Mongolija	1 566 500	2 363 000	1.5
118.	Mozambikas	801 509	15 527 000	19.4
119.	Namibija	825 414	1 500 000	1.8
120.	Naujoji Zelandija	270 990	3 531 000	13.0
121.	Nauru	21	11 000	523.8
122.	Nepalas	140 800	21 360 000	151.7
123.	Nigerija	923 770	88 515 000	95.8
124.	Nigeris	1 267 000	8 846 000	7.0
125.	Nikaragva	130 000	4 275 000	32.9
126.	Norvegija	323 900	4 318 000	13.3
127.	Olandija	41 526	15 397 000	370.8
128.	Omanas	212 460	2 077 000	9.8
129.	Pakistanas	796 100	136 645 000	171.6
130.	Panama	77 080	2 585 000	33.5
131.	Papua ir Naujoji Gvinėja	462 840	4 205 000	9.1
132.	Paragvajus	406 750	4 830 000	11.9
133.	Peru	1 285 220	23 331 000	18.2
134.	Pietų Afrikos Respublika	1 219 916	40 555 000	33.2
135.	Pietų Korėja	99 020	44 563 000	450.0
136.	Portugalija	92 390	9 830 000	106.4
137.	Prancūzija	551 500	57 747 000	104.7
138.	Pusiaujo Gvinėja	28 050	389 000	13.9
139.	Ruanda	26 340	7 750 000	294.2
140.	Rumunija	237 500	22 922 000	96.5
141.	Rusija	17 075 000	147 370 000	8.6
142.	Saliamono Salos	28 900	366 000	12.7
143.	Salvadoras	21 040	5 641 000	268.1
144.	San Marinas	61	23 000	377.0

Eil. Nr.	Valstybės pavadinimas	Plotas (km²)	Gyventojų skaičius	Gyventojų tankumas (žm./km²)
145.	San Tomė ir Prinsipė	964	130 000	134.9
146.	Saudo Arabija	2 149 690	17 451 000	8.1
147.	Seišeliai	455	73 000	160.4
148.	Senegalas	196 720	8 102 000	41.2
149.	Sent Kristoferis ir Nevis	360	41 000	113.9
150.	Sent Lusija	610	141 000	231.1
151.	Sent Vinsentas ir Grenadinai	388	111 000	286.1
152.	Siera Leonė	71 740	4 402 000	61.4
153.	Singapuras	618	2 821 000	4564.7
154.	Sirija	185 180	14 171 000	76.5
155.	Slovakija	49 035	5 333 000	108.8
156.	Slovėnija	20 251	1 942 000	95.9
157.	Somalis	637 660	9 077 000	14.2
158.	Sudanas	2 505 810	27 361 000	10.9
159.	Suomija	338 130	5 083 000	15.0
160.	Surinamas	163 270	438 000	2.7
161.	Svazilandas	17 360	832 000	47.9
162.	Šiaurės Korėja	120 540	23 483 000	194.8
163.	Šri Lanka	65 610	18 125 000	276.3
164.	Švedija	449 960	8 738 000	19.4
165.	Šveicarija	41 290	7 131 000	172.7
166.	Tadžikija	143 100	5 933 000	41.5
167.	Tailandas	513 120	58 183 000	113.4
168.	Tanzanija	945 090	28 846 000	30.5
169.	Togas	56 790	4 010 000	70.6
170.	Tonga	750	98 000	130.7
171.	Trinidadas ir Tobagas	5 130	1 292 000	251.9
172.	Tunisas	163 610	8 733 000	53.4
173.	Turkija	779 450	60 771 000	78.0
174.	Turkmėnija	488 100	4 010 000	8.2
175.	Tuvalu	24	9 000	375.0
176.	Uganda	235 880	20 621 000	87.4
177.	Ukraina	603 700	51 465 000	85.2
178.	Urugvajus	177 410	3 167 000	17.9
179.	Uzbekija	447 400	22 349 000	50.0
180.	Vakarų Samoa	200	53 000	265.0
181.	Vanuatu	12 190	165 000	13.5
182.	Vatikanas	0.4	1 000	2272.7
183.	Venesuela	912 050	21 378 000	23.4
184.	Vengrija	93 030	10 161 000	109.2
185.	Vietnamas	331 689	72 931 000	219.9
186.	Vokietija	356 910	80 278 000	224.9
187.	Zairas	2 344 885	42 552 000	18.1
188.	Zambija	752 614	9 196 000	12.2
189.	Zimbabvė	390 579	11 002 000	28.2
190.	Žaliojo Kyšulio Salos	4 030	381 000	94.5

Valstybių vėliavos

96/97

Kartografijos firma BRIEDIS

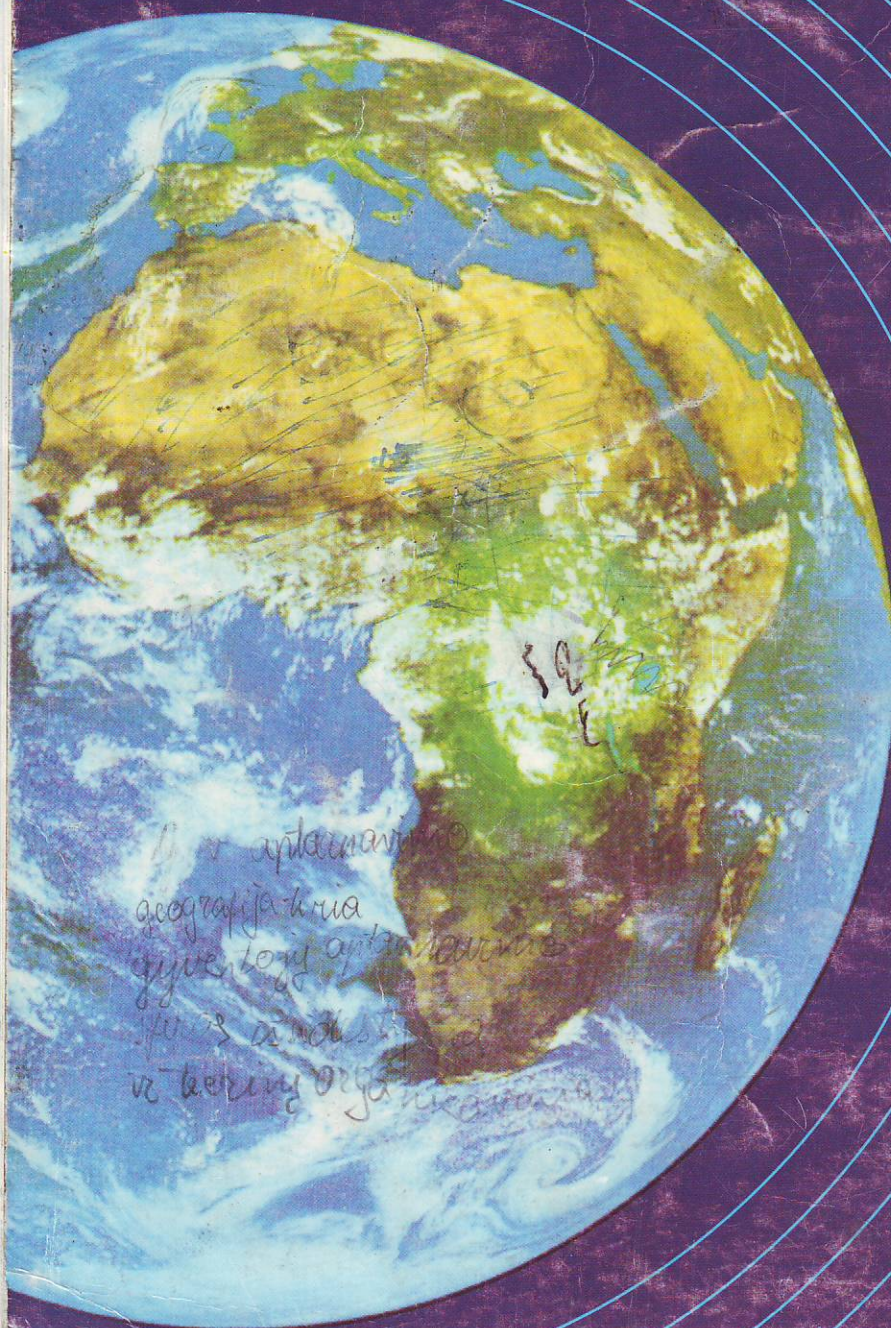
1996/1997 m. išleido šiuos mokykloms skirtus leidinius:

- Geografija. Savarankiškų darbų ir pratybų sąsiuvinis VI klasei (lietuvių ir rusų kalbomis) •
- Geografijos užduočių sąsiuvinis VII klasei •
- Europa. Fizinė ir socialinė geografija. Užduočių ir kontūrinių žemėlapių sąsiuvinis VIII klasei •
- Lietuvos gamtinė ir socialinė geografija. Užduočių sąsiuvinis IX klasei •
- Pasaulio socialinė geografija. Kontūriniai žemėlapiai X klasei •
- Pasaulio atlasas VII-VIII klasėms •
- Lietuvos geografijos atlasas IX klasei •
- Pasaulio atlasas X klasei •
- Geografijos žemėlapių rinkiniai VI, IX, X klasėms •
- Lietuvos sieninis žemėlapis (95X80 cm) •
- Lietuvos gamtinis ir administracinis sieniniai žemėlapiai (168X120 cm) •
- Pasaulio ir Europos politiniai žemėlapiai (60X40 cm) •
- Pasaulio ir Europos politiniai sieniniai žemėlapiai (168X120 cm) •

1996/1997 m. planuojama išleisti:

- Pasaulio atlasas VI klasei •
- Pasaulio dalių geografijos vadovėlis VII klasei •
- Г. Сапожников. Учебник по географии Европы для VIII класса •
- Gaublys (su apšvietimu, Ø 30 cm) •
- Pasaulio gamtinis sieninis žemėlapis (168X120 cm) •

Užsakymus, pasiūlymus bei pageidavimus prašome siųsti adresu:
Kartografijos firma BRIEDIS, a/d 1279, 2056 Vilnius

11 v aptainavimas
geografija kria
gyve toji aptainavimas
su 3 andis
v koring organavimas

